

§ 1 Avsägelse

Talmannen meddelade att *Per Bolund* (MP) avsagt sig uppdraget som ledamot av riksdagen från och med den 1 januari 2024.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 2 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2023/24:174

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:174 Ökade insatser för energieffektivisering
av Fredrik Olovsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 18 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren.

Stockholm den 21 november 2023

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ebba Busch (KD)

Enligt uppdrag

Maria Åhrling

Rättschef

Interpellation 2023/24:176

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:176 Förutsättningar för höginnovativa bolag att växa och skala upp
av Daniel Vencu Velasquez Castro (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren.
Stockholm den 21 november 2023
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Jonas Pontén
Rättschef

Interpellation 2023/24:179

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:179 Industrins innovationskraft
av Aida Birinxhiku (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren.
Stockholm den 21 november 2023
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Jonas Pontén
Rättschef

Interpellation 2023/24:197

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:197 Uteblivet elstöd till kommuner och regioner
av Aida Birinxhiku (S)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren.
Stockholm den 21 november 2023
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Rättschef

Interpellation 2023/24:201

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:201 Elbrist på grund av Norrlandssatsningarna
av Elsa Widding (-)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren.
Stockholm den 21 november 2023
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Rättschef

Prot. 2023/24:35
23 november

Interpellation 2023/24:202

Till riksdagen

Interpellation 2023/24:202 Strukturella problem för vindkraften
av Elsa Widding (-)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 11 december 2023.

Skälet till dröjsmålet är brist på tider i kammaren.
Stockholm den 21 november 2023
Klimat- och näringslivsdepartementet
Ebba Busch (KD)
Enligt uppdrag
Maria Åhrling
Rättschef

§ 3 Anmälan om faktrapromemoria

Talmannen anmälde att följande faktrapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott: 2023/24:FPM18 Kommissionens arbetsprogram 2024 COM(2023) 638 till utrikesutskottet

§ 4 Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2022

Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU4
Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2022 (skr. 2022/23:134)
föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 29 november.)

§ 5 Svar på interpellation 2023/24:154 om åtgärder för att rädda folkhögskoleplatser

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):
Herr talman! Jytte Guteland har frågat mig hur jag och regeringen avser att agera för att detta inte ska innebära att fler folkhögskolor tvingas lägga ned delar av eller hela sin verksamhet. Frågan ställs bland annat mot

bakgrund av att interpellanten menar att regeringen föreslår minskade anslag till folkhögskolorna i budgetpropositionen.

Inledningsvis vill jag understryka att regeringen bedömer att folkhögskolan fyller en viktig funktion i det svenska utbildningssystemet. Genom folkhögskolans breda kursutbud kan individer till exempel få grundläggande behörighet till fortsatta studier inom högskola eller yrkeshögskola eller utbilda sig till ett yrke. Folkhögskolans särskilda pedagogik och arbetssätt bidrar till att stärka deltagarnas självförtroende och ger personer nya perspektiv och bättre studieresultat än de har uppnått tidigare.

Under pandemin tillfördes tillfälliga extra medel till folkhögskolorna. Det var sedan tidigare aviserat att dessa medel skulle upphöra med 2022 års utgång. Regeringen bedömde i sina prioriteringar att behovet av tillfälliga förstärkningar med anledning av pandemin inte kvarstod.

Jag vill vara tydlig med att regeringen inte föreslår minskade anslag till folkhögskolorna i budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1). Regeringen föreslår i stället att statsbidraget till folkhögskolorna förstärks. Förstärkningen föreslås uppgå till 100 miljoner kronor år 2024 och beräknas uppgå till denna nivå permanent.

Regeringen bedömer att denna allmänna förstärkning är en viktig prioritering i en tid då många folkhögskolor kämpar med ekonomin och då behoven hos varje folkhögskola ser olika ut. Jag noterar och välkomnar att även Socialdemokraterna i sin skuggbudget, likt regeringen, föreslår att statsbidraget till folkhögskolorna förstärks med 100 miljoner kronor 2024.

Sammantaget föreslår regeringen i budgetpropositionen för 2024 att cirka 2,4 miljarder kronor fördelas i statsbidrag till folkhögskolor under nästa år. Detta kommer att möjliggöra mycket viktig utbildningsverksamhet vid landets folkhögskolor.

Anf. 2 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret på frågan om den tuffa situation som folkhögskolorna står inför i vårt land.

Vi socialdemokrater uppfattar att läget för landets folkhögskolor är svårt just nu. Det är mycket som har hänt som leder till att det är en ekonomiskt pressad situation för landets folkhögskolor. Det handlar om det som utbildningsministern själv tar upp, nämligen pandemianslaget, som var tillfälligt, men det handlar också om stigande elpriser och ett allmänt högt kostnadsläge. Till detta kommer sviktande resurser från regeringen till kommuner och regioner, vilket innebär att folkhögskolorna, i det läge som kommuner och regioner står inför, kan hamna i kläm.

Det handlar också om att regeringen för innevarande år satsade mindre på folkhögskolorna än vad vi från oppositionen gjorde. Detta blev kännbart i det redan pressade ekonomiska läge som folkhögskolorna har.

Vi är flera socialdemokrater som har varit ute på folkhögskolor i hela vårt avlånga land. Själv besökte jag nyligen Ågesta folkhögskola och träffade deltagare i de olika viktiga utbildningar som den genomför och står för. Det var en stark upplevelse att prata med deltagarna om hur viktig folkhögskolan som utbildningsform är och vilken enorm förändring i livet som folkhögskolan och deltagandet i folkhögskoleverksamheten har inneburit för många av deltagarna.

Där fanns killen som berättade för mig att han hade tappat all tro på framtida utbildningsmöjligheter och som hade slutat drömma om att klara

av skolgången men som på Ågesta folkhögskola hittade tillbaka till självförtroendet och också glädjen i att lära sig mer och att gå i en utbildningsform och därmed börja drömma om framtiden igen.

Där fanns flickan som berättade om tider av missbruksproblematik och en känsla av utanförskap i skolan och med svårigheter hemma. Hon hade absolut inte drömt om att klara av en färdig skolgång, men på Ågesta folkhögskola kunde hon känna framtidstro igen och få möjlighet att ta del av kunskap och känna glädje inför framtiden.

Där fanns en yngre kvinna från Ukraina som berättade att det hade gått bra med studierna i Sverige men att hon saknade de viktiga kunskaper i matematik som behövdes för att hon skulle kunna bli klar och arbeta i sjukvården som sjuksköterska, vilket var hennes stora dröm i livet.

Alla dessa deltagare på Ågesta folkhögskola kände så här: I folkhögskolan stärks jag och mina kunskaper, och det som utbildningssystemet utanför inte klarade av att hjälpa mig med har jag nu fått hjälp med och stöd för genom folkhögskolan.

Samtidigt berättade samma folkhögskola för mig att det hårda kostnadsläget och de bristande satsningarna från regeringens sida innebär att det är svårt att inför framtiden stå upp för de deltagarplatser som man i dag har. Jag har också hört kollegor i riksdagen vittna om att det är samma sak på andra folkhögskolor.

Man ser ganska mörkt på framtiden, och flera folkhögskolor i landet har börjat lägga ned utbildningsplatser. I första hand väljer man extraresurserna och använder kanske de möjligheter man har på folkhögskolan, men framöver kommer deltagarplatser att försvinna. Jag undrar vad regeringen gör åt detta?

Anf. 3 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Jag tackar för denna diskussion.

Jag vill börja med att säga att jag älskar folkhögskolor. Det är något som jag tror att alla vi ledamöter i denna kammare skulle kunna göra om vi bara besökte dem. Om man kommer ut på en folkhögskola någonstans i Sverige kommer man att uppleva fantastiska saker: människor som gör sitt livs resa, människor som kanske har mötts av stängda dörrar men som plötsligt bara möts av öppna dörrar och möjlighet att förverkliga sig själva och hitta en väg till arbete eller en väg in i det svenska samhället.

Folkhögskolorna gör otroligt stor nytta, och folkhögskolan som utbildningsform är unik – unik för Sverige och unik i världen. Det är ett sätt för någon att komma in i trygg miljö och att verkligen få det stöd man behöver för att kunna följa den vision man själv har om sitt liv, det man brinner för eller det man vill arbeta med.

Jag har varit ute på ett flertal folkhögskolor de senaste månaderna. Jag har då haft fantastiska möten med unga som inte har klarat av skolan och som nu har fått sitta och räkna och plötsligt tycker att matte är det roligaste som finns. De känner att de har fått ett stöd som de aldrig har fått tidigare. Jag har träffat pensionärer där som annars skulle ha varit ensamma och kanske mått dåligt. Men de kommer till en gemenskap där de får lära sig någonting nytt. Jag har träffat människor i min ålder, eller äldre för den delen, som byter bana i livet. De har kanske haft företag men har nu bestämt sig för att de ska jobba som fritidspedagoger, socialpedagoger eller

någonting annat. Det finns myriader av fantastiska utbildningar på alla möjliga nivåer som gör vårt samhälle rikare.

Men man möts också av en oro på folkhögskolorna – en oro för framtiden och en oro för om folkhögskolorna kommer att kunna ha kvar den goda verksamhet som de har. Folkhögskolorna har redan behövt göra ganska stora nedskärningar under det senaste året. Och även med det stöd som de får från regeringen på 100 miljoner kronor blir det tyvärr nedskärningar på de flesta folkhögskolor ändå. Det finns ett antal olika orsaker till det. En orsak är inflationen. En annan är att det inte finns någon indexering av det stöd som folkhögskolorna får för deltagarveckorna, utan samma stöd för deltagarveckorna har legat kvar under ganska många år. Detta gör att det till exempel är svårt att räkna upp lönerna, vilket är rimligt att man gör på hela arbetsmarknaden för alla som jobbar. Men på grund av att folkhögskolornas stöd inte är indexerade kan de inte göra det. Detta gör att det är svårt att driva denna utbildningsform när man hela tiden är pressad ekonomiskt.

Jag vill fråga ministern hur han ser på framtiden. Detta är någonting som vi inte på något sätt borde bråka om i politiken. Vi borde komma överens. Vad kan vi göra? Går det kanske att på sikt att göra höjningar? Kan vi prata om detta mellan oppositionen och regeringen? Går det att höja stödet för deltagarveckorna? Kan det bli ytterligare stöd till folkhögskolorna framöver? Detta är en otroligt viktig verksamhet som är en kärna, skulle jag vilja säga, i det svenska utbildningssystemet.

Regeringen har tyvärr inte heller gett det stöd som behövs, om man jämför med det socialdemokratiska förslaget, till kommuner och regioner. Regeringens stöd är tyvärr inte lika stort. Det innebär att regeringen inte heller ger det stöd som kommuner och regioner hade behövt för att man inte ska behöva skära ned på folkbildningen. Kommuner och regioner ger nämligen också stöd till den.

Ytterligare en sak som jag har fått höra att många är oroliga för gäller att folkhögskolorna och folkbildningsverksamheten ska vara fri och frivillig och fri från statlig styrning. Här ser vi också en förändring från regeringens sida detta år. Regeringen lägger sig i folkbildningen på många sätt. Det gäller hur finansieringen ska vara, men man lägger sig också i folkbildningen på ett helt annat sätt än man gjort tidigare. Hur ser ministern på detta?

Anf. 4 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för att vi ännu en gång får tillfälle att debattera folkbildningen i denna kammare och inte minst folkhögskolornas villkor.

Ministern vill i sitt svar göra gällande att regeringen och Socialdemokraterna har samma ambitioner med folkbildningen. Historien visar någonting annat. Om vi tittar på budgetbeslutet för 2023 innebar det stora neddragningar av anslagen till folkbildningen, främst till folkhögskolorna, från regeringen. Socialdemokraterna satte i sin skuggbudget av betydligt större belopp för folkhögskolorna.

Man kan försöka justera historien genom att nu tillföra 100 miljoner kronor, vilket vi också föreslår. Men som mina kollegor mycket riktigt har påpekat har vi en pågående inflation, så kostnadsökningarna lär äta upp hela detta tillskott. Regeringen har själv räknat på en kostnadsökningstakt

på 4 procent. Om man tar anslaget för folkhögskolor som är nytt och minskar det med 100 miljoner och räknar med en inflationstakt, en kostnadsökning, på 4 procent motsvarar det 94 miljoner kronor. Den faktiska förstärkningen till folkhögskolorna som regeringen bistår med är alltså 6 miljoner kronor, efter att man året före har dragit ned över 500 miljoner kronor. Att kalla detta för en prioritering av folkhögskolorna tycker jag inte är en riktig benämning.

Denna trippelstöt med minskade möjligheter för kommuner och regioner att gå in med pengar till folkhögskolornas verksamheter, minskade direktstöd förra året på stora belopp och dessutom stora kostnadsökningar får dramatiska konsekvenser.

Liksom Magnus Manhammar och Jytte Guteland har jag gjort flera besök på folkhögskolor. De vittnar alla om samma sak. Det rör sig bland annat om två klasser på lilla Älvsby folkhögskola som inte kan starta detta år. Det rör sig om vårdutbildningar och allmän kurs.

Att Magnus Manhammar sträcker ut sin hand när det gäller om vi kan göra gemensam sak och komma överens om hur framtiden ska se ut för folkhögskolorna är en stor gest. Jag hoppas att ministern tar denna utsträckta hand. Jag är lite mindre förbrödande och tycker att regeringen inte gör vad den själv påstår sig göra. Det tycker jag är fräckt.

Anf. 5 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar interpellanterna för en mycket trevlig ton och en väldigt konstruktiv anda i denna väldigt viktiga fråga.

Precis som interpellanten och meddebattörerna för fram spelar folkhögskolorna en väldigt viktig roll i det svenska utbildningssystemet på lite olika sätt, kanske framför allt för att de ger möjlighet för dem som inte riktigt har kommit till sin rätt i den svenska skolan att på ett lite innovativt och annorlunda sätt få känsla och motivation för utbildning och inte minst möjlighet att läsa upp allmän kurs, som gör att de kan få behörighet för att sedan läsa vidare på någon form av eftergymnasial utbildning. Folkhögskolorna spelar alltså en väldigt viktig roll.

Det handlar naturligtvis också om de skraddarsydda utbildningarna när det gäller de vårdbehov som vi ser i kommunernas äldreomsorg. Många folkhögskolor bedriver yrkesinriktade utbildningar som verkligen svarar mot välfärdens behov. Folkhögskolorna spelar alltså en väldigt viktig roll i det svenska utbildningssystemet.

Det är därför mycket glädjande att höra att det finns en så bred enighet i riksdagen kring detta. Jag välkomnar verkligen det och tycker att det är en mycket trevlig ton i denna debatt.

En fråga som har ställts gäller styrningen. Jag delar uppfattningen att det är fråga om en målkonflikt och en avvägning. De senaste åren har vi sett olika typer av riktade och tillfälliga bidrag som har getts till denna verksamhet. Riksdagen har haft en bred enighet i fråga om att vi ska rikta ett antal bidrag till folkhögskolornas verksamheter. Detta står delvis mot de fria folkhögskolorna som i mångt och mycket ska bestämma detta själva. Så det finns en målkonflikt där.

Det gäller då att vi, som vi har haft en bred enighet om, slår vakt om att huvuddelen naturligtvis ska vara fri men att vi ibland, när samhällsbehoven är väldigt stora, kan vilja gå in med olika typer av riktade stöd.

Herr talman! Just nu ges det inga riktade stöd, utan det är generella förstärkningar som sker. Det är en förstärkning med 100 miljoner kronor nästa år. Och det är en ny permanent nivå. Det handlar alltså inte om några tillfälliga pengar, som det var under pandemin, utan det är permanenta pengar som gör att man kommer att kunna bygga upp en verksamhet där man vet de långsiktiga förutsättningarna, i skarp kontrast till när det ges tillfälliga bidrag, vilket skapar en stor ryckighet i verksamheten och gör det svårt att planera och att få en stabilitet i verksamheten.

Jag välkomnar att det finns en mycket stor politisk enighet kring detta, och jag tycker att det är en styrka att vi kan uppvisa att vi är överens. Både i regeringens budget och i Socialdemokraternas skuggbudget finns denna ambition med en höjning på 100 miljoner kronor med. Det tycker jag är en styrka för demokratin och en styrka för hela Folkhögskolesverige.

Anf. 6 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Jag tackar än en gång utbildningsministern för svaret.

Också vi socialdemokrater gläder oss åt att det finns en förståelse för att folkhögskolorna gör ett viktigt arbete. Med det sagt menar vi att regeringen saknar insikt om att folkhögskolorna står inför en väldigt svår situation.

Som min kollega sa upplever man faktiskt en trippelstöt. Man har det förändrade kostnadsläget, som innebär att många folkhögskolor får höjda kostnader överallt just nu. Det var också en stor neddragning i direktstödet under innevarande år, vilket blev en väldig börda för många folkhögskolor i landet att försöka hantera. Till detta kommer alltså minskade anslag till kommuner och regioner, vilket vi är helt övertygade om också kommer att landa hos folkhögskolorna framöver.

Vi vill ju höra vad utbildningsministern har för plan här. Vi kan prata om utsträckta händer, men det viktiga är att regeringen tar på sig ett ledarskap. Det förväntas nämligen av den.

I det läge vi har, med ungdomar som saknar framtidstro och många gånger känner att den ordinarie skolgången inte fungerar, finns folkhögskolan där som en möjlighet. Där samhället har misslyckats tidigare finns folkhögskolan – och den lyckas många gånger. Statistiken talar sitt tydliga språk: Vi ser att en stor andel av dem som går på folkhögskola lyckas få jobb, och en väldigt stor andel går vidare till högre utbildning efter folkhögskolan.

Man lyckas alltså med det uppdrag som skolan inte har lyckats med tidigare, och därför bör denna utbildningsform vara extra viktig i en tid då Sverige har utmaningar på utbildningsområdet. Sverige har också utmaningar med att ungdomar inte känner framtidstro, och det finns utmaningar med kriminalitet. Där tror jag att folkhögskolorna är en möjlighet för Sverige och inte något att spara ned på.

Därför vill jag återigen fråga utbildningsministern hur han vill se till att motverka den trippelstöt som folkhögskolorna just nu upplever och ge lite framtidstro till alla de rektorer som nu kämpar med sina budgetar. Dessa rektorer vill göra allt i sin makt för att deltagarna i verksamheten inte ska drabbas – det är verkligen det som är visionen – men de kan inte trolla med siffrorna eller gå på knäna. Just nu hyr man ut lokaler, man har sommarkollo och man drar ned på extraresurser. Man ser till att ordinarie

lärare får jobba på sommarveckor med kolloverksamhet, till exempel. Allt detta gör man för att undvika att deltagarna drabbas.

Jag vill se samma passion från utbildningsministern som jag ser hos rektorerna ute på folkhögskolorna i Sverige. Vad är planen?

Prot. 2023/24:35
23 november

Svar på
interpellationer

Anf. 7 MAGNUS MANHAMMAR (S):

Herr talman! Jag tackar utbildningsministern för svaret. Jag tycker att det är jättebra att vi diskuterar detta och att vi gör det på ett konstruktivt sätt.

Den 19 september i år höll folkhögskolorna runt om i landet en stor manifestation då de just nu är i ett väldigt svårt läge. Det är ett svårt ekonomiskt läge, och man är mycket orolig för framtiden. Jag deltog själv i en av manifestationerna och träffade många ungdomar och lärare där. Det fanns en stor oro.

Jag vet att utbildningsministern är ute mycket, och jag hoppas att han kommer att få träffa alla dessa människor och se den bild som de beskriver, för det behöver göras mer än det som görs just nu – både från vår sida och från regeringens sida. Vi borde gemensamt göra något för folkhögskolorna.

Fem av folkhögskolorna skrev en debattartikel samma dag som manifestationen, och jag tänkte läsa upp ett kort citat: ”Regeringen tog i år bort de extra anslag som folkhögskolorna fick 2022 på dryga 400 miljoner och vi anser fortfarande att det både var ogenomtänkt och mycket beklagligt. Nu vill alltså regeringen fördela om anslagen mellan studieförbund och folkhögskolor genom budgetprocessen för att finansiera folkhögskolornas svåra ekonomiska situation och det är så dåligt sätt att agera på. Vi accepterar inte att man ställer studieförbund och folkhögskolor mot varandra på detta sätt.”

Jag tycker att de har helt rätt i detta – man ska inte ställa någon, vare sig människor eller verksamheter, mot någon annan i samhället. Här har vi i stället två typer av folkbildning, som många gånger samverkar på ett fantastiskt sätt – ofta när jag är ute på just folkhögskolorna finns även studieförbunden där. De fyller olika funktioner, och de stärker varandra. De behövs därför båda två, och de behöver gå hand i hand. Det behöver finnas ett bra stöd i båda delarna.

Som jag sa tidigare behöver de också vara fria, och de behöver vara frivilliga. Jag är orolig för den utveckling som verkar ske just nu. Jag tror kanske inte ens att det är utbildningsministerns egen vilja att folkbildningen inte ska vara fri och frivillig längre, men det verkar som att regeringen vill kringläsa frivilligheten och friheten för folkbildningen. Det gör mig orolig.

Anf. 8 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Som bekant delar jag min kollega Magnus Manhammars oro inför utvecklingen och över att staten flyttar fram de politiska positionerna i styrningen av folkbildningen.

Mats Persson talar i talarstolen om riktade bidrag, och det må vara en sak. Men att avskaffa den självförvaltningsmodell som har varit sättet för folkbildningen att styra sig själv är en helt annan sak. Att låta de förvaltningsuppgifter som har legat på Folkbildningsrådet gå över till myndigheter som agerar direkt på regeringens uppdrag kommer att flytta fram den

politiska styrningen av folkbildningen och göra den mindre fri till sin form och framför allt till sitt innehåll.

Jag tycker verkligen att detta är en oroande utveckling, och precis som Magnus Manhammar misstänker jag att utbildningsministern inte skulle lägga fram dessa förslag om han fick välja. Jag tror dock att det största partiet i regeringsunderlaget är mycket tydligt med att Folkbildningsrådet inte ska finnas kvar.

För att sammanfatta: Stora kostnadsökningar, stora nedskärningar 2023 och nedskärningar på kommuner och regioner försätter folkhögskolorna i en mycket svår ekonomisk sits. Regeringen agerar genom att värdesäkra den låga nivå de anlade 2023, och det tycker jag inte att man ska kalla en satsning eller en prioritering. Jag tycker att man ska kalla det vad det är, nämligen en värdesäkring.

Anf. 9 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar interpellanterna. Precis som vi alla är inne på spelar folkhögskolorna en väldigt viktig roll.

Vi har ett tufft ekonomiskt läge. Många svenskar sitter hemma vid köksbordet och funderar på hur de ska få ihop sin hushållsbudget, och många företag funderar på hur de ska kunna få ihop sin ekonomi så att de kan överleva. På samma sätt har folkhögskolorna en tuff ekonomisk situation. Alla har vi ju det, och vi behöver alla göra tuffa prioriteringar. Jag har full respekt för att det är tuffa tider; det är inflationstider i Sverige och runt om i Europa, och det är ett tufft läge. Då handlar det om att ta ansvar.

Herr talman! De pengar som sköts till under pandemin var tillfälliga. Senast jag kollade har vi ingen pandemi internationellt eller i Sverige. Jag tror att alla inser att tillfälliga pengar för ett uppdrag – i det här fallet under en pandemi, därför att det var speciella omständigheter och man hade merkostnader eftersom man inte kunde bedriva verksamheten på det sätt man brukade göra – är just tillfälliga. Detta var en tillfällig åtgärd som gällde under pandemin, och nu har vi ingen pandemi. Därmed går vi tillbaka till det normala, så att säga.

I det läget är det viktigt att visa ledarskap; jag delar helt den uppfattningen. Det är därför regeringen gör dessa tuffa prioriteringar och väljer att på ett tydligt sätt prioritera folkhögskolornas verksamhet genom att skjuta till 100 miljoner kronor nästa år, vilket är en permanent nivå som ligger kvar under de kommande åren. Jag tycker att det är en styrka att vi har en enighet om detta i svensk politik och att många politiska partier ansluter sig till den linjen.

Anf. 10 JYTTE GUTELAND (S):

Herr talman! Tack ännu en gång, utbildningsministern, för att vi fick till stånd den här debatten! Jag tror att den är viktig för att upplysa om det läge som fortsatt gäller för landets folkhögskolor.

Vi är många som har vänner eller anhöriga som deltar i folkhögskolornas verksamhet och som vet vilken enorm glädje det är att kunna vända det som kanske inte var lyckat i den tidigare skolgången till framgång i folkhögskolan. Vi har många berättelser om detta.

Själv hade jag en väldigt stark upplevelse vid mitt senaste möte på en folkhögskola, närmare bestämt Ågesta folkhögskola, vilket jag också nyss redogjorde för. Flera deltagare kunde berätta om hur tidigare skolmiss-

lyckanden hade vänts till framgång och framtidstro. Det var unga tjejer och killar men också något äldre som tidigare hade tappat tilltron såväl till den egna förmågan som till framtiden och samhällets intresse av deras egen möjlighet att delta. Folkhögskolan hade genom sin speciella pedagogik och tilltron till att man måste jobba med helheten lyckats vända självkänslan hos så många personer. Det handlade inte bara om någon enstaka, utan nästan varenda person där kunde berätta om detta.

I den tid som vi lever i, med lågkonjunktur och det tuffa läge som många ungdomar befinner sig i inför framtiden, är folkhögskolan en möjlighet. Det är sorgligt att se att regeringen inte gör mer för att ändra på den ekonomiska situation som folkhögskolorna står inför. Det handlar trots allt om en trippelstöt just nu, som jag har redogjort för i denna debatt.

Vi uppmanar regeringen att göra mer.

(Applåder)

Anf. 11 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar för den här utmärkta debatten. Jag blir dock lite förvånad. Jytte Guteland sa att det är sorgligt att se att det görs så lite. Regeringen och Socialdemokraterna – i skuggbudgeten – har ju exakt samma nivå för hur mycket pengar som går till folkhögskolorna.

Jag önskar att vi kan hantera denna fråga i bred politisk enighet och att vi inte höjer tonläget. Vi har ju samma uppfattning, och det tycker jag är en styrka. Brett över blockgränserna – från regeringens, Liberalernas och Socialdemokraternas sida – ser vi behovet och vikten av folkhögskolorna. Regeringen skjuter också till 100 miljoner kronor nästa år.

Det är en styrka att vi är eniga i detta. Jag tror inte att vi vinner på att höja tonläget sinsemellan när vi nu tycker likadant.

Jag tackar för en mycket bra debatt och hoppas att vi kan fortsätta att ha ett bra tonläge framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2023/24:170 om nedlägningshotet mot filmarkivet i Grängesberg

Anf. 12 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Sofie Eriksson har frågat mig om jag har tagit del av information rörande vart verksamheten ska flytta efter årsskiftet och tagit del av information om vad kostnaden kommer att bli för att bygga nya lokaler för Kungliga bibliotekets arkivverksamhet.

Sofie Eriksson har vidare frågat mig om jag har initierat någon analys av hur det påverkar tilliten till staten då handslaget med lokalsamhället riskerar att brytas vid en flytt av filmarkivet från Grängesberg – ursäkt mitt skånska uttal!

Sofie Eriksson har slutligen frågat mig vilka initiativ jag avser att ta för att inom mitt ansvarsområde minska Stockholmsfokuset i politiken.

Herr talman! Jag följer Kungliga bibliotekets arbete med frågan om Filmarkivets lokalisering noga. Myndigheten förvaltar stora och växande samlingar av fysiskt och digitalt material som ska bevaras för framtiden.

Myndigheten behöver kontinuerligt se över och bedöma behovet av utveckling och förändring av sin verksamhet. Inom ramen för detta arbete har Kungliga biblioteket gjort bedömningen att det finns bevarande-, samordnings- och effektiviseringsvinster med att flytta ihop verksamheten i Grängesberg med verksamheten i Bålsta eller Stockholm.

Inför ett beslut om lokalisering ska myndigheten upprätta konsekvensanalys i enlighet med förordningen (2019:202) om statliga myndigheters lokalisering. Analysen ska innehålla en beskrivning av de verksamhetsmässiga, ekonomiska och personella konsekvenserna av myndighetens planerade beslut samt en bedömning av de regionala konsekvenserna inom ramen för myndighetens ansvarsområden. Av analysen ska det också framgå vilka alternativa möjligheter som finns att utveckla eller rationalisera myndighetens befintliga verksamhet i kommunen.

Arbetet med att upprätta analysen pågår för närvarande i myndigheten. Bedömningen av de kostnadsmässiga konsekvenserna är ännu inte klar, och beslutet om lokalisering är ännu inte fattat.

Regeringen anser att det är viktigt med statlig närvaro i hela landet. Statlig närvaro och service i hela landet är viktigt för att förenkla för enskilda och öka medborgarnytan. Därmed upprätthålls statsförvaltningens legitimitet och förtroende. Det är fortsatt angeläget att följa spridningen av de statliga arbetstillfällena i landet, bland annat genom länsstyrelsernas årliga uppföljningar.

Inom utbildnings- och forskningsområdet finns det statliga myndigheter lokaliserade över hela Sverige. Som exempel kan nämnas Institutet för rymdfysik i Kiruna och Myndigheten för yrkeshögskolan med verksamhet i Hässleholm och Västerås.

Anf. 13 SOFIE ERIKSSON (S):

Herr talman! Ämnet för denna debatt är ju Filmarkivet i Grängesberg. Arkivet har funnits i ungefär 20 år men hotas nu av nedläggning redan till årsskiftet. De sista statliga jobben i Grängesberg försvinner om detta blir verklighet.

Ludvika kommun har investerat nära 10 miljoner kronor de senaste åren. Helt nya lokaler blev färdiga i år.

Lokalbefolkningen har gjort ett handslag med staten som nu riskerar att brytas. I Grängesberg finns gott om plats för expansion. Fram till alldeles nyligen var också planen att flytta material från andra av Kungliga bibliotekets verksamhetsorter till Grängesberg.

Herr talman! Detta är andra gången som jag och Mats Persson debatterar den här frågan. Jag uppskattar att utbildningsministern tar sig tid.

Förra gången framförde ministern sin mening att det har varit ett alltför starkt Stockholmsfokus i politiken och att det är viktigt att se till hela landet. Jag delar verkligen den uppfattningen.

Anledningen till att jag skickade in en ny interpellation är dels att jag inte riktigt fick svar på de frågor jag ställde förra gången, dels att nya frågor har väckts. Vart ska egentligen verksamheten flytta om lite drygt en månad? Vad kommer det att kosta att bygga ut på något av de andra ställen? Och hur påverkar det tilliten till staten när man gör så här?

Området där arkivet ligger har ett stort kulturhistoriskt värde, vilket framhölls på ett samrådsmöte i detta ärende som jag var på häromveckan. Det finns också samarbeten med filmlivet generellt i Dalarna. De fastig-

heter som Filmarkivet nu använder bör egentligen inte användas till vad som helst. Framför allt ska de inte stå tomma. Det är ju ett helt perfekt ställe för att vårda kulturhistoriskt material. Hyran är dessutom inte särskilt hög.

Någonstans verkar det dock alltid vara längre från Stockholm till Grängesberg än tvärtom. Att effektivisera betyder alltid att man flyttar från små orter till de större orterna – oftast till Stockholmsområdet. Det är tydligen så man effektiviserar, åtminstone i statens ögon. Vi ser inte samma utveckling om vi tittar på näringslivet; det är ju intressant i sig. Hur kan det vara så att företag ofta anser att det finns fördelar med att etablera sig och investera på mindre orter samtidigt som staten gör rakt motsatt bedömning?

Mats Persson framhåller att han litar på att Kungliga biblioteket gör korrekta bedömningar. Utredningen som ligger till grund för det pausade beslutet pågick i ungefär två månader, och därefter har man haft ungefär ett samrådsmöte. Jag är inte säker på att det räcker för att bedöma konsekvenserna av en nedläggning.

Vi har inte kunnat ta del av någon kostnads kalkyl, och vad menas ens med samordningsvinster? Det verkar faktiskt vara så att det egentligen bara handlar om att det är lite jobbigt för stockholmare att sätta sig på tåget och åka till Grängesberg.

Jag undrar om Mats Persson kan föra ett litet resonemang om hur tillit i samhället och specifikt i Grängesberg och Ludvika kommun riskerar att brytas när staten betar sig på detta sätt.

(Applåder)

Anf. 14 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar Sofie Eriksson för interpellationen.

Du och jag har det gemensamt att våra dialekter avslöjar att vi inte direkt bor i denna del av Sverige utan några mil från Stockholm. Jag kan inte uttala Grängesberg lika vackert som du, men jag försöker på min skånska.

Vi har en samsyn om att det under lång tid har varit en Stockholmsfokusering i politiken, och för många människor är det precis som Sofie Eriksson beskriver det: att det ibland uppfattas som att det är längre från huvudstaden till Malmö eller Grängesberg än tvärtom. Det är ett perspektiv vi måste bära med oss och som vi behöver bryta. Det är också därför regeringen bedriver ett arbete för hög statlig närvaro i hela landet, och myndigheterna arbetar för det på olika sätt.

Mot detta står det övergripande perspektivet att riksdagen skulle besluta om vartenda myndighetsbeslut. Det skulle vara en konstig ordning. Låt mig understryka att det inte är det Sofie Eriksson föreslår. Men det handlar hela tiden om en balans mellan hög statlig närvaro i hela landet och en tillit till att våra myndigheter bedriver sin verksamhet med skattebetalarnas bästa för ögonen. Det handlar om att få ut mesta möjliga nytta för skattebetalarna med minsta möjliga skattepengar. Jag har fullt förtroende för att våra myndigheter hanterar detta på ett klokt och bra sätt och att de gör de konsekvensanalyser de är ålagda att göra för att på detta sätt få fram bästa möjliga underlag inför de eventuella beslut som ska tas.

Anf. 15 SOFIE ERIKSSON (S):

Herr talman! Mats Persson framhåller att det är fråga om ett myndighetsbeslut som inte politiken ska lägga sig i. Men då kanske ministern kan förklara varför regeringen i sin budgetproposition skriver att Filmarkivet i Grängesberg bör kunna flyttas till annan ort.

Låt mig läsa ett citat: ”Det är för mycket Stockholmsfokus i svensk politik. Vi behöver se till hela Sveriges intressen, och vi behöver bryta mot den norm som finns kring att allting ska koncentreras till huvudstaden, så att säga.” Det är ett klockrent citat av Mats Persson från vår förra debatt om Filmarkivet i Grängesberg.

Utbildningsministern menar att han följer frågan noga, och det är bra. Men jag undrar vad Mats Persson vill i sammanhanget? Här finns en konkret möjlighet att stoppa en onödig nedläggning och att förhindra ytterligare centralisering av statlig verksamhet till Stockholmsområdet. Man ska också komma ihåg att filmarkivet var en del av en kompensation från staten för att man lade ned gruvan i Grängesberg. Detta kommer folk ihåg. Man kan tycka att det inte handlar om så många arbetstillfällen. Nej, kanske inte för en storstad, men i Grängesberg är det de enda vi har kvar.

Det är tröttsamt att höra Mats Persson kommentera min dialekt i stället för att berätta vad han tänker om nedläggningen.

Det verkar vara så att så fort man ska effektivisera, samordna och jobba smartare och billigare betyder det att man ska centralisera och flytta verksamhet till storstaden. Men frågan är om man har gjort någon analys av alternativet, att göra tvärtom och flytta verksamhet från storstaden till Grängesberg. Nä, det har man inte gjort, fick jag till svar när jag frågade Kungliga biblioteket. Har Mats Persson hört något om det alternativet? I Grängesberg finns det nämligen gott om plats. Det finns nya lokaler, som ännu inte invigts, med nästan dubbelt så mycket utrymme som i den arkivlokal man nu har. Dessutom är hyran ganska låg.

Herr talman! Jag blev kanske lite irriterad över detta med dialekten, men jag är inte ute efter att ta partipolitiska poäng i denna fråga. Det viktiga för mig är att Filmarkivet i Grängesberg blir kvar.

Jag blir ju fundersam. För bara ett år sedan var planen att flytta material från Bålsta till Grängesberg. Men några månader senare, när lokalerna var klara, skulle man plötsligt plocka ned skylten och dra därifrån. Vad var det som hände? Hade regeringsskiftet något med saken att göra? Kanske.

En anledning bakom detta är den generella besparingen på myndigheterna, som påverkar den statliga närvaron på många håll i landet. På 20 olika platser i landet säger Skatteverket upp nästan 100 personer som jobbar med folkbokföring. Jordbruksverket och Statens servicecenter är ytterligare två av många fler exempel. Regeringen verkar driva en centraliseringspolitik som går rakt emot det Mats Persson och jag verkar överens om: att centralisering är fel.

Mitt hopp är fortfarande stort. Jag hoppas att jag har fel, och jag hoppas att Mats Persson kan göra något. Lägg inte ned Filmarkivet i Grängesberg! Jag kan lova att Mats Persson blir en hjälte i Grängesberg och Ludvika om han ordnar upp detta.

(Applåder)

Anf. 16 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag börjar med dialekten. Det var absolut inte min mening att skoja om ledamotens dialekt, utan syftet var att peka på att varken ledamoten eller jag bor i Stockholm. Jag står ju här framme med min skånska med småländska inslag. Låt mig understryka att detta verkligen inte var riktat mot ledamoten utan en fråga om att hitta en jargong. Jag hoppas att talmannen inte heller uppfattade det så, för det var verkligen inte min mening.

När det gäller själva sakfrågan är min uppfattning denna: Kungliga biblioteket har tagit detta initiativ, och myndigheten håller just nu på att analysera de kostnadsmässiga och verksamhetsmässiga konsekvenserna av ett eventuellt beslut. Något beslut är ännu inte fattat, och jag välkomnar att olika aktörer och enskilda riksdagsledamöter engagerar sig i frågan så att myndigheten kan få fram ett så bra underlag som möjligt inför ett eventuellt beslut om att flytta verksamheten alternativt ha kvar verksamheten. Jag förutsätter att myndigheten väger för- och nackdelar med att göra en eventuell förändring av verksamheten.

Jag ber ledamoten att liksom jag ha lite is i magen och låta myndigheten jobba igenom underlaget och bedöma de konsekvenser ett eventuellt beslut om förändring har. Just nu ligger inget annat på bordet än att man genomför denna utredning.

Än en gång: Det var inte min mening att anmärka på ledamotens dialekt. Det skulle aldrig falla mig in.

Anf. 17 SOFIE ERIKSSON (S):

Herr talman! Tack för förtydligandet, Mats Persson! Jag tolkade det inte så, utan det jag blev irriterad på var att du lade en del tid på att prata om dialekter snarare än att prata om Filmarkivet i Grängesberg. Men jag uppskattar din ursäkt.

Mats Persson återkommer till att detta handlar om myndighetsbeslut, och så är det i grunden. Men varför skriver då regeringen om Filmarkivet i Grängesberg i sin budgetproposition? Varför skriver man svart på vitt att man gör bedömningen att verksamheten kan flyttas till annan ort? Tror man inte att detta kommer att påverka myndighetsbeslutet? Vad ligger till grund för denna bedömning, för budgetpropositionen skrevs ju innan alla analyser var färdiga?

Frågan är vad Mats Persson gör för bedömning eftersom han skrev under på att detta skulle stå i budgetpropositionen.

Det gör mig dock glad och positiv att höra att jag behöver ha is i magen. Det kanske alltså fortfarande finns ett hopp om att denna nedläggning stoppas. Det vore verkligen riktigt bra, av många anledningar.

Detta handlar i slutändan om vad man vill och inte vill, för det är vad politiken handlar om. Många människor i Ludvika kommun, men framför allt grängesbergarna förstås, är just nu ganska så jäkla besvikna över detta. Det handlar om principer. Man är med och arbetar och bidrar till Sveriges rikedomar. Kommunen har investerat miljontals kronor för att verksamheten ska finnas kvar hos oss. Men nu plockar man ned skylten, vad det verkar.

Herr talman! Jag hoppas att Mats Persson kan hjälpa oss att stoppa denna helt onödiga nedläggning.

(Applåder)

Anf. 18 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Sofie Eriksson för en utmärkt interpellationsdebatt. Vi får följa frågan och se vilka överväganden myndigheten gör och avvakta de eventuella beslut som eventuellt kanske tas – det är ju på den nivån vi befinner oss just nu.

Det är viktigt med statlig närvaro. Samtidigt är det också viktigt att myndigheterna har förutsättningar att bedriva verksamheten så att skattebetalarnas intresse värnas. Det handlar om perspektivet att använda våra skattepengar på ett så effektivt sätt som möjligt samtidigt som verksamheten också ska ge stor nytta för skattebetalarna. Jag är övertygad om att myndigheten kommer att ha det perspektivet och ta ett väl avvägt beslut.

Jag tackar interpellanten för en trevlig debatt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2023/24:175 om satsningar på att stärka ingenjörslandet Sverige

Anf. 19 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Linus Sköld har frågat mig hur jag avser att agera för att tillgodose det omedelbara och långsiktiga behov som finns av ingenjörer i norra Sverige.

I Norrbottens och Västerbottens län pågår en omfattande nyindustrialisering kopplad till fossilfri produktion och elektrifiering. Regeringen ser stora möjligheter för norra Sverige att leda den nya industriella revolutionen och bli en motor för gröna innovationer.

Regeringen avser att ta fram en strategi för nyindustrialiseringen och samhällsomvandlingen i Norrbottens och Västerbottens län. Satsningarna i norra Sverige är nyckelinvesteringar för industrins omställning med fokus på råmaterial och produkter som är tidiga i värdekedjan och därmed utgör insatsvaror som är avgörande för hela landets industriomställning och konkurrenskraft. Regeringen avser även att ta fram en industristrategi.

För att hantera utmaningen med att säkra rätt kompetenser för att möjliggöra den gröna omställningen behövs insatser på forskning och högskoleutbildningar. För att attrahera studenter till högre utbildning krävs även satsningar på utbildning på grundskole- och gymnasienivå. Möjligheten till omställning och utbildning behöver också stärkas. Av den anledningen har regeringen i förslaget till budgeten för 2024 prioriterat medel till fler platser inom både yrkeshögskolan och den yrkesinriktade vuxenutbildningen.

Herr talman! Sverige behöver fler som studerar på högskolan inom de utbildningsområden som samlas under begreppet STEM: Science, Technology, Engineering and Mathematics. Regeringen har därför påbörjat arbetet med att ta fram en STEM-strategi, som spänner över hela utbildningssystemet från förskola till forskarutbildning och forskning.

I budgetpropositionen för 2024 föreslår regeringen flera olika satsningar på utbildning och forskning som ska stärka ingenjörslandet Sverige och möta de stora kompetensbehoven. Bland annat föreslås en utbyggnad av civilingenjörsutbildningarna och en höjning av ersättningsbeloppen för utbildningar inom naturvetenskap och teknik.

Höjningen av ersättningsbeloppen för utbildningar inom naturvetenskap och teknik kommer att möjliggöra mer lärarledd tid och tillgång till utbildningsmiljöer som kan rusta studenterna för deras kommande yrkesliv. Kvalitetssatsningen omfattar 100 miljoner kronor år 2024, 200 miljoner kronor år 2025 och 305 miljoner kronor år 2026. För denna satsning får Luleå tekniska universitet 4 miljoner kronor år 2024 och 12,4 miljoner kronor år 2025. Umeå universitet får 4 miljoner kronor år 2024 och 13 miljoner kronor år 2025, inom ramen för den satsningen.

Mot bakgrund av den snabba teknikutvecklingen behöver också möjligheterna till omställning och vidareutbildning för den som redan har läst en ingenjörsutbildning förbättras. Därför föreslår regeringen i budgeten för 2024 även en bredare satsning på 93 miljoner kronor för att permanent bygga ut utbildning på avancerad nivå vid flera lärosäten. Både Luleå tekniska universitet och Umeå universitet ingår i denna satsning. För 2024 får Luleå tekniska universitet 5 miljoner kronor och Umeå universitet 4,5 miljoner kronor, inom ramen för den satsningen.

Regeringen följer löpande utvecklingen och följer även tidigare och pågående satsningar i frågan.

Anf. 20 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Jag tackar Mats Persson för tillfället att debattera ingenjörsutbildningarna och satsningarna på dem.

I denna fråga finns det gemensamma beröringspunkter mellan regeringens politik och vår egen. Ingen förnekar behovet av att stärka Sveriges ställning som ingenjörsländ. Men den här debatten handlar om var utbyggnaden av ingenjörsutbildningarna hamnar någonstans. Regeringen kommunicerade denna satsning som en åtgärd för att möta kompetensbehoven som den gröna omställningen medför. Den gröna omställningen – omställningen av industrin till klimatneutrala processer – har kommit längst och ligger först allra längst norrut. Men satsningarna på att stärka ingenjörsutbildningarna landar allra längst söderut.

Mats Persson påstår felaktigt att regeringen prioriterar medel till fler platser på den yrkesinriktade utbildningen på komvux – om man med fler platser menar att fler människor ska kunna utbilda sig för de pengar man sätter av är det felaktigt att påstå det. Efter att ha påstått detta svarar han genom att prata om helt andra saker.

Låt oss bryta ned detta. Det som regeringen själv i budgeten kallar ingenjörspaketet har när det kommer till högre utbildning och forskning fem beståndsdelar: fler platser på ingenjörsutbildningarna, basårutbildningar så att fler ska kunna bli behöriga att gå en ingenjörsutbildning, strategisk forskning inom teknisk forskning, en kvalitetspeng till dem som bedriver ingenjörsutbildningar för att få mer lärandetid och därmed bättre genomströmning och slutligen fler utbildningar på avancerad nivå så att den som redan är ingenjör ska kunna vidareutbilda sig.

Tre av dessa fem komponenter i ingenjörspaketet är prioriterade till tre utpekade lärosäten, och det är inte Luleå och Umeå. De som är utpekade är Lund, Chalmers i Göteborg och Uppsala. Det är stora lärosäten som förvisso har välrenommerade tekniska utbildningar, det är inte tu tal om den saken. Men det kommer inte att göra att vi får det lättare att kompetensförsörja Northvolt eller H2 Green Steel eller LKAB eller SSAB i de omställningsprocesser som de är i nu.

Mats Persson svarar på en annan fråga än den jag ställer. Hur ska utbyggnaden av platser på ingenjörsutbildningarna i Lund underlätta kompetensförsörjningen av H2 Green Steel i Boden? Det är den frågan Mats Persson behöver svara på, inte på hur mycket av kvalitetspengarna som hamnar i Luleå. Det var inte det jag undrade.

Jag tänker utgå från att ministern inte försöker vilseleda eller blåsa mig utan bara har missförstått frågan. Nu har han ett nytt försök. Hur tänker han att detta kommer att gynna kompetensförsörjningen av den gröna omställningen i norr?

(Applåder)

Anf. 21 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag vill tacka interpellanten Linus Sköld.

Regeringen genomför nu den största satsningen i modern tid på tekniska utbildningar och ingenjörsutbildningar. Det är den största och viktigaste satsningen vi har sett på riksdagens bord på väldigt många år.

Vårt land är ett ingenjörsland, och ingenjörslandet Sverige behöver stora investeringar i utbildningar på den tekniska sidan. Regeringen väljer att göra detta på ett brett sätt, det vill säga genom en rad olika insatser. Ledamoten lyfter upp flera av dem i sitt inlägg. Det är en helhet. Det finns inte bara ett förslag som löser problematiken, utan det behövs en rad olika insatser.

Exempelvis höjer regeringen nu för första gången på 15 år – vi har ju ärvt problemen från den tidigare regeringen – ersättningen till alla universitet och högskolor runt om i vårt land, för att de ska kunna bedriva mer lärarledd undervisning inom alla tekniska utbildningar, inte minst ingenjörsutbildningar. Det gäller också lärarutbildningen i matematik, för att ta ett konkret exempel. Det är en bred satsning som syftar till att höja kvaliteten på utbildningarna, för att fler av dem som påbörjar en ingenjörsutbildning också ska slutföra den, för att färre ska hoppa av.

Det andra vi gör är också stora satsningar på utbildningar på avancerad nivå, för att människor som redan har någon form av utbildning ska kunna vidareutbilda sig mitt i livet eller bygga på sin kompetens efter att ha avslutat en kandidatexamen eller motsvarande. Även denna satsning är nationell och omfattar mer eller mindre alla lärosäten, inte minst de två lärosätena i Norrbottens och Västerbottens län, Umeå och Luleå, som ledamoten nämner. Det är satsningar som kommer även de universiteten till del. Det är en viktig del i det stora reformpaket som det nu kommer att beslutas om.

Det handlar om 1 ½ miljard som de närmaste tre åren skjuts till de tekniska utbildningarna. Det är den största satsningen i modern tid.

Utöver det finns det några riktade satsningar till vissa särskilda universitet och forskningsinsatser. Det är kopplat till att söktrycket till dessa lärosäten är mycket högt, medan andra lärosäten har förutsättningar för att ha fler platser på ingenjörsutbildningen utan att det behöver skjutas till nya pengar.

Sammantaget innebär detta fler utbildningsplatser i hela vårt land, inte minst i norra Sverige eftersom behoven är väldigt stora där. Jag tror att många människor ser behovet av detta. Och responsen på regeringens satsningar på detta har varit mycket positiv.

Herr talman! Allra sist: Jag välkomnar att Socialdemokraterna också välkomnar dessa satsningar och säger sig stå bakom dem. Det är nämligen enormt stora behov som vi måste göra något åt.

Prot. 2023/24:35
23 november

Anf. 22 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman och ministern! Det besvarar faktiskt inte frågan om utbildningsplatser. Jag har fortfarande inga invändningar mot kraftsamlingen när det gäller tekniska utbildningar. Jag ser fram emot den STEM-strategi som regeringen aviserar att de jobbar med. Jag hoppas att den kommer att innehålla saker som även Socialdemokraterna kan ställa sig bakom. Vi är som sagt eniga om att vi behöver fortsätta ha en stark ställning som ett tekniskt avancerat land – ingenjörlandet Sverige, som Mats Persson kallar det.

Det jag frågar om är hur en utökning av platserna i Lund ska leda till bättre försörjning av ingenjörer i Luleå eller för den delen Skellefteå. Mats Persson undviker konsekvent att svara på den frågan och pratar i stället om andra saker. Det är bekymmersamt.

Mats Persson måste i den 1 ½ miljarden ha adderat massor av års satsningar. Den sortens summa handlar det nämligen inte om för 2024 eller 2025. Man måste ha adderat hur mycket pengar det blir årligen över en längre tidsperiod.

De satsningar som är prioriterade till vissa lärosäten – de tre utpekade är Lund, Chalmers och Uppsala – gäller fler platser på ingenjörsutbildningar. Det gäller även basårsutbildningar, så att fler ska bli behöriga att komma in på ingenjörsutbildningen. Och det gäller de strategiska forskningssatsningarna.

Det som kommer andra lärosäten till del är en kvalitetspeng. Jag förnekar inte behovet av mer lärarledd tid så att vi kan få bättre genomströmning på ingenjörsutbildningarna. Det är mycket välkommet. Det gäller också fler utbildningar på avancerad nivå. Jag förnekar inte heller behovet av bättre möjligheter till omställning, så att människor kan vidareutbilda sig på avancerad nivå. Det är vällovligt och bra.

Men varför ligger de andra tre komponenterna för högre utbildning och forskning geografiskt så långt ifrån platserna där behoven är som störst, om syftet är att lösa kompetensförsörjningen i den gröna omställningen? Det är den frågan jag vill ha svar på, Mats Persson.
(Applåder)

Anf. 23 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Det är som sagt satsningar som gäller hela landet och som omfattar mer eller mindre alla lärosäten. De kommer att få ta del av satsningarna. Det är en nationell höjning av ambitionsnivån som motsvarar 1 ½ miljard de kommande tre åren. Den kommer att komma alla studenter som läser en teknisk utbildning på våra lärosäten till del. Den innebär också att det kommer att komma särskilda satsningar riktade även till de lärosäten som ledamoten lyfter fram. De kommer också att kunna vara riktade mot den gröna omställningen.

Den gröna omställningen ser vi just nu i hela vårt land. Perspektivet att ställa olika lärosäten mot varandra tycker jag är en olycklig inramning. Vi ser nämligen att flera av de företagsetableringar som sker och som har skett i Sverige de senaste åren sker i norra Sverige men också i södra Sverige

Svar på
interpellationer

och i Mellansverige. Det är ett nationellt perspektiv och nationella investeringar som krävs för att få detta på plats.

Jag instämmer alltså inte i ledamotens uppfattning att den gröna omställningen sker enbart i norra Sverige. Den sker i hela vårt land. Flera av de företag som är aktiva i norra Sverige ansöker nu om och vill bygga verksamheter i södra Sverige, vilket jag välkomnar. Det gäller att se kraften i det som sker både i norra Sverige och i hela vårt land. Då behövs utbildningssatsningar runt om i vårt avlånga land, såväl i norr som i söder.

Anf. 24 LINUS SKÖLD (S):

Herr talman! Återigen missförstår ministern eller väljer att misstolka vad jag säger. Jag säger inte att den gröna omställningen sker bara i norra Sverige. Men den gröna omställningen sker först och har kommit längst i norra Sverige. Kompetensförsörjningsbehoven är också svårast att fylla i norra Sverige.

Det är i norra Sverige som högkonjunkturen verkar bestå, trots vikande konjunktur i resten av landet. Norrbotten och Västerbotten har fortfarande en bruttoregionalprodukt som ökar. Samtidigt verkar utflyttningen bestå. Man skulle kunna välja att göra något åt det genom att underlätta för kompetensförsörjningen där behoven är som störst.

Trots att Mats Persson säger att detta är satsningar som kommer hela landet till del står det i regeringens egen budgetproposition att de tre komponenterna i detta paket som jag har pekat ut prioriteras till Lund, Chalmers och Uppsala, inte till hela landet. Det är nästan 100 mil från Luleå till Uppsala. Åker man från Kiruna är det väl ytterligare 40 mil. Det prioriteras inte där behoven är som störst. Satsningarna på forskning, satsningarna på basår och satsningarna på fler platser hamnar inte där behoven är som störst.

Mats Persson fortsätter att låtsas som att det är en satsning för hela landet och tillskriver mig uppfattningen att den gröna omställningen inte sker på andra platser än allra längst i norr. Jag tycker att Mats Persson ska bemöta det jag säger i stället för att hitta på att jag säger något annat.

Anf. 25 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag förstår att det är frustrerande för Socialdemokraterna att se på när vi nu gör den största satsningen på ingenjörlandet Sverige i modern tid. Jag förstår att det är svårt att välkomna det och att man i stället hela tiden vill hitta fel och ifrågasätta. Jag förstår att det ligger i oppositionens dna, men jag vädjar till oppositionen att försöka se till Sveriges bästa och inse att detta är någonting som alla vinner på.

Satsningen ger fler platser på tekniska utbildningar i norra Sverige. Det innebär alltså inte att vi tror – eller att någon tror – att det bara handlar om att bygga ut utbildningar på tre platser och att det löser kakan. I det här paketet för ingenjörlandet Sverige ingår stora utbildningsutbyggnader för norra Sverige och den gröna omställningen. Det är viktigt eftersom behoven är stora där.

Det handlar om satsningar på Luleå tekniska universitet, och det handlar om Umeå universitet. Det handlar också om satsningar på yrkesutbildningar, där regeringen nu skräddarsyr – eller tydligare pekar på – att fler platser ska gå till den gröna omställningen och det teknikskifte som sker.

Det innebär i hög utsträckning att fler människor kan utbilda sig till de jobb som kommer att finnas i norra Sverige.

Jag vädjar till oppositionen att välkomna detta. Det är den största satsningen i modern tid. Vi satsar 1 ½ miljard de närmaste åren. Det blir fler läroår på de tekniska utbildningarna. Det ökar för första gången på 15 år. Välkomna det, snälla, för Sveriges skull!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2023/24:35
23 november

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2023/24:181 om samordning av omställningsstudiestödet

Anf. 26 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Niklas Sigvardsson har frågat mig om jag kan ge tydliga exempel på uppdrag som getts andra departement och myndigheter kring implementeringen av omställningsstudiestödet. Niklas Sigvardsson har också frågat mig hur jag kommer att arbeta för att samordningen ska ske mer effektivt i framtiden för att inte hela huvudavtalet ska riskera sin trovärdighet.

Regeringen inför omställningsstudiestödet precis på det sätt som aviserades i propositionen *Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden* (prop. 2021/22:176) som med stor majoritet antogs av riksdagen. Propositionen utgår i sin tur från den överenskommelse som träffats med parterna. Regeringen följer nu löpande hur reformen genomförs och har en nära dialog med både parterna och berörda myndigheter om hur införandet fortlöper.

Omställningsstudiestödet är en del av ett större omställningspaket för långsiktigt förbättrad flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden. Detta arbete berör flera departement inom Regeringskansliet. Arbetet med det, liksom samordningen, sker inom ramen för Regeringskansliets sedvanliga beredningsprocess och inte via särskilda uppdrag.

När det gäller berörda myndigheters uppgifter i administrationen av stödet följer det bland annat av lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd. CSN anges där som ansvarig myndighet för stödet. CSN har tidigare haft i uppdrag att förbereda själva införandet av reformen. I uppdraget ingick att ha en samordnande roll för myndigheternas förberedande insatser som avser omställningsstudiestödet.

CSN skulle i sin samordnande roll särskilt samverka med Försäkringskassan och Skatteverket. Som ansvarig myndighet samverkar CSN fortsatt med berörda myndigheter. Att en myndighet inom sitt verksamhetsområde ska samverka med andra myndigheter följer också av förvaltningslagen (2017:900).

Anf. 27 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Tack, utbildningsminister Mats Persson, för svaret! Det är inte första gången jag och utbildningsministern debatterar den här frågan här i kammaren. Ibland har tonläget varit högt, ibland mer resonerande. Jag tänker att vi ska gå på det sistnämnda i dag, för att påminna oss

om att våra båda partier och regeringen är överens om att stödet ska fungera så bra som möjligt för de tusentals individer som söker. Det är utgångspunkten.

Jag har vid flera tillfällen ställt interpellationer och skriftliga frågor till utbildningsministern om detta arbete, för vi vet ju båda att så bra som vi hade hoppats att det skulle bli från början har det inte blivit. I interpellationen jag ställt citerar jag ett av de svar som utbildningsministern gav på en skriftlig fråga från mig den 15 augusti: "Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som utbildningsminister som ansvarar för frågor som rör studiefinansiering. Omställningsstudiestödet berör dock flera departement och arbetet med det sker inom ramen för Regeringskansliets sedvanliga beredningsprocess."

I svaret vi fått höra här i dag tycker jag att ministern lite skjuter ifrån sig ansvaret och lägger det väldigt tungt på CSN. CSN har ett tydligt uppdrag att samordna myndigheter och genomföra arbetet med omställningsstudiestödet. De gör sitt yttersta. Men när det inte funkar så bra som vi vill behöver regeringen och utbildningsministern faktiskt göra något åt det. Här kan man som regering använda olika verktyg. Man kan använda sitt regleringsbrev. Man kan använda sin budgetprocess.

Regeringen har tyvärr inte valt att använda budgeten i den utsträckning som vi inom Socialdemokraterna har önskat. Vi har lagt mer pengar redan i vårändringsbudgeten, och höständringsbudgeten är här nu. Det är pengar som CSN krävde för innevarande år. Regeringen har valt att skjuta till delar av de pengar som CSN hade behövt för kommande år, 2024 och 2025, för att klara av mängden ansökningar. Det handlar både om framtida ansökningar och om att hantera de ansökningar som kommit in historiskt.

Just nu är det över 45 000 unika individer som har sökt stödet. Antalet ansökningar är över 70 000, vilket innebär att flera individer har fått söka gång på gång på grund av att administrationen inte fungerar. Vi socialdemokrater tycker att regeringen kan göra mer. Man hade kunnat tillsätta en samordnare. Man hade kunnat ge tydligare uppdrag, inte bara till CSN utan även till Försäkringskassan. Det är därför jag efterfrågar just hur andra myndigheter och andra departement har jobbat med de här frågorna.

Utbildningsministern har tydligt sagt att det är han som är ansvarig för frågor om studiefinansiering och därmed omställningsstudiestöd, och därför tycker jag att utbildningsministern skulle kunna redogöra mer konkret för vilka andra uppdrag eller direktiv som via regleringsbrev eller budgetbeslut har getts till andra än CSN för att man verkligen ska lyckas så bra som möjligt med den här reformen. Det är trots allt det vi alla vill.

Anf. 28 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Tack till Niklas Sigvardsson för interpellationen! Regeringen vidtar nu ett antal olika åtgärder för att förbättra omställningsstudiestödet. För det första skjuts det till mer pengar till CSN för att de ska kunna ha fler handläggare som arbetar med att administrera stödet. Det är det första som sker.

Det andra – som är minst lika viktigt, eller viktigare – är att det arbetas med att genomföra ett antal regelförenklingar. Regeringen gav nyligen CSN i uppdrag att komma med förslag, och det är något myndigheten arbetar med. Det innebär att vi återkommer längre fram med olika typer av

åtgärder för att förenkla och förbättra systemet så att det går snabbare för den enskilde att få besked om den är berättigad till stödet.

Förenklingar och mer pengar är viktiga åtgärder som regeringen nu vidtar för att omställningsstudiestödet ska fungera bättre.

Prot. 2023/24:35
23 november

Svar på
interpellationer

Anf. 29 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Jag noterar att utbildningsministern återigen väljer att inte svara på vilka uppdrag andra myndigheter har fått. Vi kanske ska vara ärliga och säga att det framför allt handlar om Försäkringskassan, som det är lite problem med.

Jag besökte själv CSN:s kontor i Gävle. Det är ett av de tre kontor som jobbar intensivt med handläggningen av omställningsstudiestödet. Det hade jag förmånen att göra den 27 oktober. Då var man i full gång med rekrytering för att starta det tredje kontoret, det vill säga det i Lund. Det andra som redan är igång finns i Visby. Visby, Gävle och Lund är de ställen i Sverige där vi arbetar med frågan.

När jag träffade handläggare och fick vara med som medlyssnare och höra sökandes reaktioner slog det mig att det fortfarande finns väldigt mycket kvar att göra, även mellan myndigheter. Men när det har hållit på i över ett år behöver regeringen agera som ansvarig.

Det handlar om konkreta åtgärder. Till exempel sitter handläggare i över en timmes kö på CSN för att komma i kontakt telefonledes med Försäkringskassan. Jag tror inte att ministern tycker att det är rimligt att vi ska lägga handläggningstid på att sitta i telefonköer mellan myndigheter.

Detta är inte något som kommer att adresseras i det som ministern pratar om när det gäller regelförenklingar. Det handlar om hur vi kan samverka myndigheter emellan. Uppenbarligen fungerar det inte, då Försäkringskassan också är hårt pressad genom att förvaltningsanslagen inte heller där räknas upp i den omfattning som hade behövts, precis som för CSN. Någoting behöver göras. Vi socialdemokrater väljer att ge myndigheterna mer resurser, så att de kan jobba med frågan på ett bättre sätt.

Det är intressant att ministern nämnde de regelförenklingar som CSN haft i uppdrag att arbeta fram nu under hösten. CSN presenterade nämligen dessa regelförenklingar för en vecka sedan. Jag har med ljus och lykta försökt ta reda på vad regeringen och utbildningsministern har för kommentarer till dessa regelförenklingar. Nu nämnde utbildningsministern att regeringen ska återkomma angående vad den tycker. Men detta är kanske den hetaste frågan det senaste året inom studiefinansieringens område. Ministern kommer att få en stund på sig i debatten att återkomma till vad regeringen tycker om de regelförenklingar som CSN presenterar.

Det har gått över en vecka. När jag pratar med olika partsföreträdare önskar de svar på hur de beslutande församlingarna kommer att agera med anledning av de här förslagen, som innebär både förordningsförändringar och lagstiftningsförändringar. Utbildningsministern kan få svara på det i sitt nästa inlägg.

Anf. 30 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Vi har från regeringens sida löpande dialog med parterna i den här frågan. Vi har kontinuerliga dialoger där vi gemensamt tar ansvar för den här reformen, så att den blir precis som det är tänkt. Så många

människor som möjligt som har rätt att få stödet ska också få det, så att fler människor kan ställa om mitt i livet.

Det här är en väldigt viktig reform – och en mycket modern reform, skulle jag säga – som skapar möjligheter för människor att vidareutbilda sig och få en ny karriär mitt i livet. Det är bra för den enskilde, bra för välfärden och bra för näringslivet att vi har den här modellen. Den är väldigt viktig. Därför har vi ständigt den här löpande dialogen med parterna om hur vi ska hantera den typen av frågor.

Herr talman! CSN:s återkoppling på det här uppdraget om vilka regelförenklingar som är önskvärda att genomföra är någonting som analyseras inom Regeringskansliet. Vi kommer att återkomma när den analysen är färdig och då presentera en väg framåt. Vi kommer naturligtvis att göra detta i nära och tät dialog med arbetsmarknadens parter.

Anf. 31 NIKLAS SIGVARDSSON (S):

Herr talman! Detta är som sagt en extremt viktig reform för att kunna stärka Sverige som kunskapsnation och bidra till det livslånga lärandet. Där kommer vi socialdemokrater att vara en konstruktiv part. Vi önskar att regeringen också involverar oppositionen på ett tydligare sätt, för här finns det möjligheter till att vi som land kan gå före, visa handlingskraft och visa att vi gör saker och ting tillsammans.

Det är därför dessa ständigt återkommande interpellationsdebatter och skriftliga frågor på området blir lite frustrerande; det är en reform som vi gemensamt har röstat för i den här kammaren och som vi gemensamt har arbetat fram – vi i denna kammare tillsammans med parterna, både facken och arbetsgivarna. Det är väldigt viktigt att vi fortsätter denna täta dialog, men det behövs också en tät dialog mellan regeringen och oppositionen i riksdagens kammare.

Jag själv satt inte i denna kammare före den här mandatperioden, men jag vet att frågan var välförankrad bland riksdagens partier inför beslutet. Det skulle vara en långsiktig och trovärdig överenskommelse som grund för världens bästa omställningssystem för vuxna. Då vill vi bara att detta ska genomföras så bra det går.

Vi får väl hållas på halster lite till i väntan på att Regeringskansliet ska analysera klart vad CSN:s regelförenklingar ska leda till för praktisk verkstad ute i verkligheten. Men jag hoppas att vi får en skyndsam hantering. Det förtjänar alla de över 45 000 individer som har sökt i systemet och som väntar på besked för att kunna ställa om och vidareutveckla sig i framtiden.

(Applåder)

Anf. 32 Utbildningsminister MATS PERSSON (L):

Herr talman! Jag tackar Niklas Sigvardsson för en utmärkt interpellationsdebatt och för hans viktiga engagemang i frågan. Det här är en viktig reform som vi har ett stort ansvar att förvalta på bästa sätt.

Nu ser vi att antalet handläggare på CSN blir allt större och att man hinner hantera allt fler ärenden. Det är viktigt, för det är många människor som vill vara en del av den här reformen för att förbättra sitt liv, få en möjlighet att ställa om mitt i livet och använda den möjlighet som nu finns att utbilda sig, testa sina vingar och pröva någonting nytt. Det är en väldigt

styrka för Sverige att vi har den här modellen. Nu ska vi se till att den sker på allra bästa sätt.

När reformen genomfördes visste alla att den är komplicerad, att den har haft en mycket tajt tidsplan och att det skulle uppkomma ett och annat problem inledningsvis, vilket det också har gjort. Nu har vi alla ett gemensamt ansvar att se till att hantera de här problemen och lösa dem, så att alla de människor som har rätt att få stöd också kan få stöd.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2023/24:35
23 november

Svar på
interpellationer

§ 9 Svar på interpellation 2023/24:163 om kvinnors arbetsmiljö

Anf. 33 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Sofia Amloh har frågat mig vilka initiativ jag är beredd att ta med anledning av den bristfälliga arbetsmiljön, särskilt i de kvinno-dominerade sektorerna.

Jag vill börja med att tacka Sofia Amloh för denna interpellation. Jag delar hennes engagemang för en god och jämställd arbetsmiljö.

För mig som jämställdhets- och biträdande arbetsmarknadsminister är en jämställd och trygg arbetsmiljö en högt prioriterad fråga. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i arbetslivet, och alla har rätt till en sund och säker arbetsmiljö.

Arbetsmiljöriskerna för kvinnor och män ser olika ut och beror bland annat på att delar av arbetsmarknaden fortfarande är könssegregerad och att män och kvinnor arbetar i olika yrken. Men även när kvinnor och män arbetar inom samma organisation eller yrke har arbetet ofta olika innehåll, vilket också påverkar arbetsmiljöriskerna.

Arbetsmiljöverkets statistik har över tid visat att kvinnor i högre grad blir sjuka av sina arbeten medan män oftare drabbas av olyckor. I Arbetsmiljöverkets rapport *Arbetsorsakade besvär 2022*, som avser besvär av olika slag, till exempel fysiska och psykosomatiska, anges att den vanligaste orsaken till besvär förutom olyckshändelser är för hög arbetsbelastning. Det är särskilt vanligt med besvär av denna orsak hos kvinnor som arbetar inom kommun och region. Bland yrken med hög andel besvär till följd av arbetet finns flera kvinno-dominerade yrken inom vård och utbildning. Till exempel anges att nästan hälften av alla grundskollärare och fritidspedagoger har sådana besvär. Andra yrken med särskilt hög andel sjuksatta med besvär är undersköterskor och sjuksköterskor.

Eftersom kvinnor och män sammantaget är olika utsatta för risker och ohälsa i arbetslivet är en god arbetsmiljö också en viktig jämställdhetsfråga.

Enligt arbetsmiljölagstiftningen har arbetsgivaren huvudansvaret för arbetsmiljön. En god dialog och samverkan mellan arbetsgivare, arbetstagar- och skyddsombud är helt avgörande för ett bra och förebyggande systematiskt arbetsmiljöarbete. Detta arbete ska självklart utgå från förhållandena på den enskilda arbetsplatsen och bör ha ett jämställdhetsperspektiv. Fokus måste riktas mot att förebygga de risker som faktiskt förekommer och därför ta sikte på både kvinnors och mäns arbetsförhållanden.

Regeringen har en hög ambitionsnivå för arbetsmiljöpolitiken för att möta olika utmaningar i arbetslivet. En sådan utmaning är att alla, såväl

kvinnor som män, ska orka, kunna och vilja arbeta ett helt arbetsliv. I detta sammanhang har även Arbetsmiljöverket en viktig roll. Arbetsmiljöverket har därför fått stora tillskott på sitt anslag under de senaste åren.

Anf. 34 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Jag tänker börja i den änden som statsrådet själv återger om hur det ser ut i sitt svar på interpellationen.

Det är stora skillnader mellan könen gällande arbetsmiljön. Främst i de kvinnodominerade sektorerna ser vi att arbetsmiljön är ytterst bristfällig många gånger. Konsekvenserna av det blir oerhörda.

Människor går ned i arbetstid i ett försök att orka. De har återkommande sjukskrivningar som påverkar ekonomin. Det är inte ovanligt att de också går i förtidspension. De orkar inte hela yrkeslivet ut.

Det slog mig att det av en slump är den 23 november i dag när vi har debatten. Jag har skickat ett grattis-sms till min egen mamma som i dag fyller 65 år. Hon fyller pensionär i dag, och vi har den här debatten nu om arbetsmiljön för kvinnor.

Jag har precis sagt att det är väldigt vanligt att människor går i förtidspension. Det är någonting som min mamma också har gjort. Hon har gått i förtidspension för att hon inte har haft förutsättningar att arbeta hela sitt eget yrkesliv. I dag när hon fyller år är det inte en dag då hon slutar att gå till jobbet och blir pensionär. Det har hon redan gjort.

Det yrkesliv som min egen mamma har haft är också synonymt med väldigt många andra kvinnors yrkesliv. Var tredje kvinna i ett arbetaryrke kan inte ta en kortare paus under sin arbetsdag, och var fjärde kvinna har en tidsbegränsad anställning. Det är en situation på arbetsmarknaden som vi har svårt att acceptera, och det krävs att vi gör mer.

Herr talman! Jag tror att det var förra månaden som Försäkringskassan kom med siffror som visar på att fler sjukskriver sig på grund av stress, och en majoritet av de drabbade är kvinnor. Många gånger är det på grund av att det är en dubbel arbetsbelastning. Kvinnor tar ett stort ansvar för barn och familj. Kvinnor jobbar i högre grad i välfärdstjänster, som vi har varit inne på, under arbetsförhållanden som ofta är tunga och besvärliga.

Det är ett samhällsproblem. Det är inte den enskildes problem. Det är inte den enskilde arbetsgivarens problem, utan det är ett samhällsproblem. Det krävs att det finns en politik som tar det fulla ansvaret.

Jag har lite svårt att få ihop det när statsrådet står här och säger att man har en hög ambitionsnivå. Om vi fokuserar på välfärden och den offentliga arbetsgivaren ser vi just nu att regioner och kommuner får alldeles för lite pengar från staten för att klara av sitt grunduppdrag.

Min egen hemregion Sörmland säger upp över 700 människor. De ska tas ute i verksamheten där man inte kan leverera över huvud taget. Det sker i kombination med att vi har en kompetensbrist i välfärden. Människor behöver fler kollegor. Om de ska kunna ta den där kortare pausen kan det inte vara så att det skapar en bättre arbetsmiljö att de får färre kollegor.

Min fråga till statsrådet är: Å ena sidan svälter man ut kommuner och regioner ekonomiskt och driver dem till dessa åtgärder. Å andra sidan säger man att man har höga ambitioner för arbetsmiljöpolitiken. Vad betyder det?

(Applåder)

Anf. 35 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Jag håller helt med om den bild som interpellanten målar upp om att kvinnor i betydligt större utsträckning än män inte håller hela arbetslivet. Fler kvinnor jobbar deltid, och fler kvinnor går i förtidspension och arbetar helt enkelt mindre. Det är någonting som vi måste arbeta med.

Den här situationen är inte ny. Det är ett problem som har förekommit väldigt länge. Vi måste arbeta ihållande, kontinuerligt och uthärdligt med att hitta nya sätt att förbättra situationen.

Vi befinner oss just nu i ett extra utmanande läge. Vi har en ny situation på arbetsmarknaden där vi befinner oss på andra sidan av en pandemi. Vi hoppas i varje fall att vi befinner oss på andra sidan. Vi har en ny verklighet i arbetslivet med mer distansarbete.

Distansarbete har många fördelar. Men det finns också nackdelar. Det är bland annat att gränsen lätt suddas ut mellan jobb och fritid och mellan jobb och hushållsarbete. Vi ser att detta drabbar kvinnor mer än vad det drabbar män. Det är någonting som vi behöver hantera i det fortsatta arbetet när vi talar om just stress i arbetslivet och att människor sliter ut sig i sitt arbetsliv.

Regeringen har fortsatt att arbeta utifrån den arbetsmiljöstrategi som gäller sedan 2021. Ett av målen i denna strategi är just ett hållbart arbetsliv. Alla ska kunna, orka och vilja jobba ett helt arbetsliv. Strategin kom till under brinnande pandemi, och man hade inte hela den bild som vi har nu.

När regeringen jobbar vidare med frågorna och ser hur vi ska fortsätta efter 2025 kommer vi att utgå från det nya nuläge som vi har för hur vårt arbetsliv ser ut i dag. Det är väldigt viktigt att möta de utmaningarna.

Vi måste också se hur den ekonomiska situationen påverkar alla delar av vårt samhälle och inte minst vårt arbetsliv. Privatekonomin skapar såklart en stress i sig. Vi befinner oss i ett svårt ekonomiskt läge. Man önskar att det hade funnits mer pengar på många olika ställen i vårt samhälle.

Regeringen har gjort stora satsningar på välfärden i budgeten. Det får också ses utifrån det ekonomiska läge vi befinner oss i. Vi följer dessa frågor väldigt noga. För den här regeringen finns det inte något annat alternativ än att fortsätta att arbeta för ett hållbart arbetsliv.

Anf. 36 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Statsrådet säger att regeringen gör stora satsningar på välfärden. Jag tror att statsrådet och regeringen är ganska ensamma om att uppfatta det som stora satsningar. Vi ser att man drar ned och säger upp människor. Det är människor som får betala ett ganska högt pris där ute.

Det gäller både dem som är anställda och de kvinnor som står där ute och bär välfärden på sina axlar. Under tiden ser vi att patienter inte får vård i tid eftersom personalen inte räcker till för att ge det som den är där för att göra om dagarna. Det är väldigt svårt att känna att man satsar på kvinnor, kvinnors arbetsmiljö och levnadsvillkor. Dessutom säger man att man satsar på välfärden.

Vi hade en pandemi där kvinnor fick betala ett väldigt högt pris för att bära den. Nu kommer en ekonomisk kris. Vilka är det då som får stå där när man säger att det inte räcker till och att det nu är tuffa tider? De får stå där och vara osäkra på om de kommer att ha jobbet kvar eller om de kommer att förlora kollegor och bli färre när kompetensbristen blir påtaglig.

Jag har i alla fall svårt att se det, och jag tror att det är ganska många med mig som har svårt att se att det är stora satsningar.

När statsrådet säger att regeringen har en hög ambitionsnivå för arbetsmiljöpolitiken vill jag fortfarande ställa en fråga. Det har gått ungefär 25 procent av denna mandatperiod. Jag tror att det börjar bli dags för statsrådet att konkretisera och säga mer exakt vad det är man ska göra. Vilket utfall förväntar man sig? Hur ska detta påverka och förändra verkligheten och den arbetsmiljö som vi precis har beskrivit?

Statsrådet är just statsråd, herr talman. Hon är ytterst ansvarig för att förändra denna verklighet, och hon har alla verktyg i sin verktygslåda för att göra det. Jag tror att det är viktigt inte bara för mig eller för oss här i kammaren utan också för många andra att få höra vad statsrådet mer konkret menar med en hög ambitionsnivå. Vad är detta? Vad innebär det? Vad är det som ska göras? Vilka förslag kommer att läggas fram? Vilka åtgärder ska vidtas för att förändra denna verklighet? Det har jag inte fått svar på.

Jag tycker att det är dags att utveckla det svaret. Statsrådet får möjlighet att tycka, tänka och förhoppningsvis också göra. Det är hög tid att statsrådet gör det här i kammaren.

Det räcker inte längre att säga: Vi tycker att detta är viktigt, och vi tycker att vi har ambitioner på området. Statsrådet behöver svara på frågan vad man mer konkret ska göra för att i verkligheten förändra detta. Det gäller kanske framför allt i en tid då den ekonomiska krisen är otroligt påtaglig för just kvinnor, om de jobbar i välfärden eller inte får den privata ekonomin att gå ihop.

Vilka kraftförslag har regeringen att lägga fram för att kvinnor inte ska betala det här priset?
(Applåder)

Anf. 37 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Ja, det är en utmaning, precis som interpellanten påpekar. I alla tider har vi sett att när kriser uppstår gäller det att bevaka så att de mest sårbara grupperna inte drabbas allra hårdast. Det är nämligen så det har sett ut historiskt.

Denna regering hanterar många samhällsproblem samtidigt, och just när det gäller denna typ av frågor jobbar vi stenhårt för att skydda de utsatta grupperna, så att de inte ska behöva betala det högsta priset för de parallella kriser vi har.

Interpellanten frågar mig vad som konkret görs. Jag kan nämna några projekt som just nu ligger hos Myndigheten för arbetsmiljökunskap.

Där finns just nu en granskning av Arbetsmiljöverkets uppdrag att utveckla och genomföra insatser för att förebygga att kvinnor slås ut från arbetslivet på grund av arbetsmiljörelaterade problem. Det är en rapport som kommer att publiceras den 31 december nästa år.

Det finns ett projekt där man ska sammanställa kunskap om arbetsmiljörisker och friskfaktorer bland hälso- och sjukvårdspersonal, en bransch som vi ser är kvinnodominerad. Här kommer vi att se en slutrapport den 30 april nästa år.

Det finns en enkätstudie om undersköterskors, läkares och sjuksköterskors arbetsmiljö och hälsa. Det är en studie som ingår i ett regeringsuppdrag som handlar om att bidra till att öka kunskapen om hur arbetsmiljön

för hälso- och sjukvårdspersonal kan främjas och hur arbetsmiljörisker för gruppen kan minimeras och undanröjas. Här ska särskilt fokus riktas mot den sociala och organisatoriska arbetsmiljön och grupper som löper stor risk för arbetsrelaterad ohälsa. Även här ser vi att det finns en kvinnodominans. Här kommer vi att se en slutrapport den 30 april nästa år.

Det finns också ett projekt gällande hot och våld i arbetslivet. Här ska befintlig kunskap sammanställas om utsatthet för hot och våld från tredje part inom ett urval av offentliga verksamheter. I det uppdraget ingår även att identifiera organisatoriska motåtgärder för att minska och motverka personalens utsatthet. Även här kommer det att presenteras en slutrapport den 30 april 2024.

Det finns alltså ett flertal uppdrag just nu där man tittar på exakt de frågor som vi nu pratar om och där man hanterar de risker som drabbar kvinnor i mycket större utsträckning än vad de drabbar män.

Det är några månader tills de första rapporterna, som jag pratade om, kommer att redovisas. Regeringen kommer såklart att ta emot dem med stort intresse. Vi får då se hur vi går vidare och vad experterna menar är det mest effektiva sättet att gå vidare på.

Anf. 38 SOFIA AMLOH (S):

Herr talman! Först vill jag säga: Ja, både jag och statsrådet har flera gånger i denna kammare sagt att det är helt uppenbart att det är kvinnor som betalar ett väldigt högt pris i kris. Till skillnad från statsrådet menar jag att man behöver agera för att de ska drabbas så lite som möjligt. Det krävs handlingskraft och snabba åtgärder för att lindra konsekvenserna så mycket som möjligt.

Statsrådet säger att vi måste bevaka det och att det är viktigt. Man tittar på när konsekvenserna sker. Det tycker jag är alldeles för tamt, helt enkelt.

Jag tycker att det är jättebra att det tas fram en massa rapporter där man konstaterar hur läget är och hur stora skillnader det är på svensk arbetsmarknad. Vi kan konstatera, med de rapporter som man tar fram och med det underlag för forskning som finns, att vi vet hur stor skillnad det är på mäns och kvinnors arbetsmiljö och på mäns och kvinnors förutsättningar på arbetsmarknaden. Men det hjälper inte. Det förändrar inte verkligheten. Det som behövs är att man kommer fram med saker som faktiskt påverkar detta. Det handlar om att agera och om att lägga fram förslag. Både jag och statsrådet och många fler vet redan hur det är.

Frågan kvarstår: Vad exakt är det som statsrådet vill göra i praktisk handling? Vilka konkreta förslag finns? Vad är det som behöver göras? Fortfarande finns det varje dag kvinnor som riskerar att bli av med sitt jobb och sina kollegor och som inte får ekonomin att gå ihop. Vad ska statsrådet göra åt det?

Anf. 39 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Jag vill börja med att påpeka att det inte finns någon skillnad mellan mig och interpellanten när det gäller att man måste agera för att skydda utsatta grupper, bland annat kvinnor, för att de inte ska drabbas av kriser. På något annat sätt ska man inte uppfatta mig.

Jag delar såklart interpellantens uppfattning att rapporter i sig inte löser problem. Men i rapporter identifierar man risker och friskfaktorer och precis var problemen ligger. Utan att man tar fram den forskningen menar jag

att det inte går att jobba vidare med steg två, nämligen att ta fram lösningar. Nu är det några månader tills vi får fakta på bordet. Regeringen kommer såklart att jobba vidare utifrån detta.

Jag vill tacka interpellanten för denna debatt. Det här är viktiga frågor, för vi behöver ha ett hållbart arbetsliv för både män och kvinnor i Sverige. Det är viktigt ur ett jämställdhetsperspektiv men också för att vi ska få ett bättre och friskare samhälle för alla.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2023/24:166 om förutsättningar för de regionala skyddsombuden

Anf. 40 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Johanna Haraldsson har frågat mig vilka slutsatser jag drar av utvärderingen av de regionala skyddsombudens verksamhet som presenteras i utredningen *De regionala skyddsombudens roll i arbetsmiljöarbetet – Värdet av förebyggande arbete och allas rätt till en god arbetsmiljö* (SOU 2022:47), om jag och regeringen har för avsikt att ta förslaget om utökad tillträdesrätt för regionala skyddsombud vidare och i så fall på vilket sätt samt vilka andra initiativ jag har tagit eller planerar att ta för att förbättra arbetsmiljön på små arbetsplatser.

Jag vill börja med att säga att jag delar Johanna Haraldssons engagemang i frågan. Skyddsombuden spelar en mycket viktig roll för ett välfungerande arbetsmiljöarbete för trygga och säkra arbetsplatser.

I betänkandet som Johanna Haraldsson frågar om har utredningen utvärderat de regionala skyddsombudens verksamhet, vilket jag välkomnar. Utredningen kom fram till att verksamheten uppnår sitt syfte på ett ändamålsenligt sätt där de har tillträde och att de regionala skyddsombuden har en central roll i arbetsmiljöarbetet vid små arbetsställen. Men en del remissinstanser har ifrågasatt utvärderingens metod och objektivitet. Utredningens förslag bereds i Regeringskansliet, och jag anser att det är viktigt att också väga in den kritik som riktats mot förslagen när överväganden görs om hur vi ska gå vidare i den här frågan.

Avseende arbetsmiljön i små företag har Arbetsmiljöverket noterat i sitt arbete att små företag ofta kan ha begränsade resurser, både ekonomiskt och personellt, och att arbetsmiljöarbetet kan bli känsligare eftersom det blir mer personberoende. Små företag kan också ha behov av extern sakkunnig hjälp.

Det bör tilläggas att enligt förordningen med instruktion för Arbetsmiljöverket har myndigheten i uppgift att ta fram och tillhandahålla behovsanpassad, lättillgänglig och kvalificerad information inom sitt ansvarsområde, där små och medelstora företags behov särskilt ska beaktas. Jag vill även nämna att Arbetsmiljöverket för närvarande bedriver en inspektionsinsats som riktar sig just mot nystartade små företag med upp till 49 anställda.

Den svenska arbetsmiljölagstiftningen bygger på att arbetsgivaren samverkar med arbetstagarna i syfte att åstadkomma en bra arbetsmiljö. Det är arbetsgivarna, arbetstagarna och deras representanter som tillsammans bedriver det dagliga arbetsmiljöarbetet på de enskilda arbetsplats-

erna. Det är och kommer fortsatt att vara det systematiska och förebyggande arbetsmiljöarbetet som är grunden till en god arbetsmiljö. Detta måste vara en naturlig del av verksamheten för alla arbetsgivare, såväl stora som små.

Prot. 2023/24:35
23 november

Svar på
interpellationer

Anf. 41 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Det är lokalt i samverkan mellan arbetsgivare och arbetslagarna och deras skyddsombud som arbetsmiljöarbetet på arbetsplatserna sker. Regionala skyddsombud stöttar både anställda och arbetsgivare i arbetet med och för en bättre arbetsmiljö. De spelar en stor roll för arbetsmiljöarbetet, särskilt på mindre arbetsplatser.

Precis som statsrådet konstaterar i sitt svar har små företag ofta begränsade resurser och behov av stöd i sitt arbetsmiljöarbete. De över 1 500 regionala skyddsombuden har gemensamt en bredd av kompetens och erfarenhet av skyddsarbete som skulle vara omöjlig att ersätta. De regionala skyddsombuden har i genomsnitt haft sitt uppdrag i åtta år. De har erfarenhet av skyddsarbete på liknande arbetsplatser och kunskap om särskilda risker i de branscher där de verkar. De utses av facken, vilket gör att de har bra stöd och utbildning för uppdraget.

Vi socialdemokrater vill ge de regionala skyddsombuden tillträdesrätt till fler arbetsplatser än i dag för att stärka skyddsarbetet på fler små arbetsplatser. I en tid när fler arbetsplatser är små och anställningarna i större utsträckning är osäkra spelar dessa skyddsombud en allt viktigare roll. I dagsläget har man rätt att besöka arbetsplatser där facket har medlemmar men där man inte har en skyddskommitté.

Våren 2020 lade den socialdemokratiska regeringen fram förslaget om att de regionala skyddsombuden skulle få tillträde till fler arbetsplatser. Hade förslaget blivit verklighet skulle de ha fått rätt att komma in på arbetsplatser där fackföreningen har kollektivavtal även om man inte skulle ha medlemmar där. Detta röstades ned av högern i Sveriges riksdag med förevändningen att man ville utvärdera verksamheten innan man utökade den. Man ville veta om verksamheten verkligen hade avsedd effekt.

Riksdagen avlog alltså vårt förslag om ändring i arbetsmiljölagen som skulle ha gett utökad tillträdesrätt. I stället beslutade riksdagen att de regionala skyddsombudens verksamhet skulle utvärderas.

Den dåvarande socialdemokratiska regeringen mötte riksdagens krav och tillsatte en utredning som fick i uppdrag att utvärdera de regionala skyddsombudens verksamhet. Man fick också i uppdrag att titta på hur man skulle kunna ge bättre förutsättningar för skyddsombuden.

När utredningen lämnade sitt betänkande konstaterades det att verksamheten fungerar bra och till en rimlig kostnad. Utredaren menar att de regionala skyddsombudens verksamhet bidrar till bättre arbetsmiljö. I tider då både antalet lokala skyddsombud sjunker och de fackliga organisationerna har svårare att rekrytera medlemmar fungerar de regionala skyddsombuden som ett bra stöd i det lokala arbetsmiljöarbetet. Detta är utredningens slutsats.

De partier som menade att man var tvungen att utvärdera verksamheten innan man kunde ta ställning till förslaget har nu fått sin utvärdering, en utvärdering som kommer fram till att det är en bra, kostnadseffektiv verksamhet som bidrar till bättre arbetsmiljö, särskilt på mindre arbetsplatser.

Utredningen föreslår också likt tidigare utredningar att de regionala skyddsombuden borde få möjlighet att verka på fler arbetsplatser.

Jag upplevde inte att jag fick svar på min fråga, så jag ställer den igen: Vad drar statsrådet för slutsatser av utvärderingen av de regionala skyddsombudens verksamhet som presenteras i utredningen?

Nu när alla frågetecken borde ha rätats ut och det inte längre är osäkert om verksamheten är effektiv, kommer regeringen eller kommer regeringen inte att ta vidare frågan om de regionala skyddsombudens tillträdesrätt? (forts. § 12)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.56 på förslag av talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 14.00, då frågestunden skulle börja.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

§ 11 Frågestund

Anf. 42 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Jag vill hälsa statsråden välkomna. Frågor besvaras i dag av statsrådet Anna Tenje, statsrådet Acko Ankarberg Johansson, statsrådet Paulina Brandberg och statsrådet Romina Pourmokhtari. Varmt välkomna!

En fråga ska vara av övergripande och allmänpolitiskt slag eller avse ett ämne som faller inom statsrådets ansvarsområde och rör dennes tjänsteutövning. Frågan ska därmed inte avse till exempel förhållanden inom politiska partier. Statsrådet Anna Tenje besvarar såväl allmänpolitiska frågor som frågor inom sitt eget ansvarsområde.

Matpriserna och hushållens ekonomi

Anf. 43 MARKUS SELIN (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater varnade för detta; nu är lågkonjunkturen här. Sveriges ekonomi väntas krympa både i år och nästa år. Svenska hushåll är hårt pressade. Många familjer har det nu svårt ekonomiskt, inte minst här i Stockholmsområdet.

Våra matpriser skenar. En svensk matkasse kostar faktiskt mer än i våra grannländer. Matprisstegringen är den största sedan 1950-talet. Livsmedelsverket varnar för risker för folkhälsan, med stegrande matpriser och mindre och sämre tillgång till näringsriktig mat. Det rapporteras nu om att nya grupper söker stöd.

Mina frågor går till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje. Vad gör regeringen och vad gör statsrådet för att minska matfattigdomen?

Anf. 44 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack för en mycket angelägen fråga, som berör många olika delar av vårt samhälle givet att det är inflationen som är den stora boven i dramat. Den påverkar hushållens ekonomi, den påverkar företagens ekonomi och den påverkar också kommuner, regioner och staten.

Kostnadsökningarna har varit mycket stora. Nu ser vi att inflationen är på väg nedåt. Givet den svåra situation många hushåll befinner sig i, som givetvis gör det svårt att få ekonomin att gå ihop, har vi riktat sänkta skatter mot hushåll med låga inkomster eller medelinkomster. Vi har också riktat olika stöd så att det ska bli lättare att leva, lättare att vara svensk.

Det är dyrt att vara svensk, och vi jobbar stenhårt för att bekämpa inflationen i alla avseenden.

Anf. 45 MARKUS SELIN (S):

Herr talman! Matfattigdom kan vi socialdemokrater inte acceptera. Vi har lagt fram en lång rad förslag, allt från extra barnbidrag, rättvisa skattesänkningar, höjt underhållsstöd och slopad funkisskatt till en priskommision för att få kontroll över matpriserna.

Vad tycker statsrådet om att prioritera dem som har det tuffast under matfattigdomen?

Anf. 46 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Det är onekligen mycket viktigt att prioritera dem som har det sämst, samtidigt som det är viktigt att inte vidta för vida åtgärder så att inflationen i stället spås på. Det är till syvende och sist inflationen som äter de största hålen i plånböckerna just nu. Den påverkar hushållens ekonomi, företagens ekonomi samt kommuner och regioner i övrigt. Just därför är inflationsbekämpningen det enskilt viktigaste greppet den här regeringen kan ta här och nu.

Vi sänker också skatterna och ser till att det blir mer lönsamt att arbeta. (Applåder)

Psykisk ohälsa och rehabilitering

Anf. 47 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! Frågan om träffsäkra och effektiva rehabiliteringsåtgärder är en avgörande faktor när det kommer till att motverka onödigt långa sjukskrivningar. Den vanligaste orsaken till sjukskrivning är stressrelaterad psykisk ohälsa, och det är inom det området som vi har sett den största ökningen av antalet sjukfall.

Bakom de höga sjuktagen finns ett stort mänskligt lidande och betydande kostnader för samhället. Kostnaden för uteblivet arbete med anledning av sjukskrivningar uppgick till 71 miljarder för 2022.

Det finns i dag uppenbara brister i vårt sjukförsäkringssystem när det gäller rehabiliteringsprocessen kopplat till psykisk ohälsa. Av den anledningen vill jag fråga statsrådet Anna Tenje hur hon ser på att verka för att förbättra möjligheterna till en högkvalitativ och evidensbaserad rehabiliteringsprocess när det gäller sjukfrånvaro på grund av psykiatriska diagnoser.

Anf. 48 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Som ledamoten poängterar är detta ett viktigt problem och en svår och komplicerad fråga att få bukt med.

Just nu ligger två utredningar på regeringens bord för beredning som berör just dessa frågor. Mycket riktigt beror hälften av alla pågående sjukfall på psykiatriska diagnoser, och de tenderar också att bli mer långvariga.

Precis som ledamoten så väl påpekar är det oerhört viktigt att få bukt med dessa frågor och hitta bra, adekvata sätt att få fler att komma tillbaka till arbete så tidigt som möjligt och så fort som möjligt. Vi ska också se till att alla berörda instanser hjälps åt att kommunicera sinsemellan så att allt blir så bra som möjligt.

Anf. 49 CLARA ARANDA (SD):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret.

För Sverigedemokraterna är det viktigt att verka för att utveckla och förbättra möjligheterna till en högkvalitativ rehabilitering. Vår förhoppning är att vi tillsammans med regeringen kan arbeta för att motverka onödigt långa sjukskrivningar med en träffsäker rehabilitering som främsta verktyg.

Vårt sjukförsäkringssystem är i dag främst avsett för fysiska diagnoser, och det är något vi behöver förändra.

Anf. 50 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag kan bara hålla med.

Det är också mycket riktigt så att kunskapsbristen är stor. Här görs nu olika studier, och en del ser väldigt lovande ut. Inte minst verkar det som att arbetsgivarens roll i rehabiliteringsprocessen, att man är en aktiv del i detta, har stor betydelse.

Jag tänker att Försäkringskassan, hälso- och sjukvården och arbetsgivaren men också den enskilde själv har ett stort och viktigt ansvar i detta. Det är väldigt viktigt att man samverkar och arbetar tillsammans. Men vi måste gå vidare med att söka mer kunskap om saker och ting som verkligen ger resultat.

Situationen i sjukvården

Anf. 51 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Min fråga går till Acko Ankarberg Johansson.

En ny prognos från Sveriges Kommuner och Regioner visar att vi står inför en nedskärningschock inom sjukvården. Läget är betydligt allvarligare än när regeringen lade fram sin budget i september. Om inget görs kommer vi att stå inför uppsägningar. Man kommer att lägga ned kliniker, vårdmottagningar kommer att få stänga, det blir längre vårdköer och så vidare. Det är ett ganska stort mörker som rullar in över sjukvården.

Region Sörmland har det absolut kämpigast av regionerna. I en intervju med Marie Engman på Nyköpings lasarett, ordförande för Sörmlands läkarförening, står det att hon "tror att sörmlänningarna – likt många andra i Sverige – får ställa in sig på sämre tillgänglighet och till och med en patientfarlig vård".

Anf. 52 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan! Jag instämmer till fullo i att det är en mycket tuff situation för regionerna.

Regionerna drabbas ju direkt av inflationen och det SKR:s chefekonom i en intervju kallar inflationssmockan på grund av det pensionsavtal man har tecknat. Det är ett viktigt och bra pensionsavtal, är viktigt att säga, men den höga kostnaden för det i år fortsätter nästa år. Konsekvenserna av inflationen i somras – 9,14 procents uppräknings – betalar man hela nästa år även om inflationen går ned.

Detta är skälet till att regeringen har gett ett särskilt sektorsbidrag som regionerna kan använda direkt för att betala de här kostnaderna. Men det som också är väsentligt och som är mitt arbete nu är att se till alla de andra miljarderna som ligger i regeringens budget – vid sidan av 3 miljarder till sektorsbidrag är det ytterligare 13 miljarder som går till sjukvården – också kan användas på bästa sätt från tidigt 2024. Det är mitt uppdrag att göra det på bästa sätt nu.

Anf. 53 KARIN RÅGSJÖ (V):

Herr talman! Jag tror att det är så här, statsrådet: Har man ingen bottenplatta att stå på blir insatserna som regeringen skickar in inte så mycket. Jag tycker att det är väldigt tråkigt.

Före valet var vi alla ute och pratade hur viktig sjukvården var, särskilt Kristdemokraterna. Jag tycker faktiskt att det här är ett valsvek mot patienterna, för det är de som kommer att drabbas av det här.

Jag är extremt orolig. Och det är inte bara jag, utan det är också 21 regioner.

Anf. 54 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för att ledamoten lyfter fram den här viktiga frågan!

Jag är också orolig över situationen. Men jag är också väl medveten om att varje region är självstyrande och har egna direktvalda politiker. Den bottenplatta som ledamoten efterlyser är den som regionernas egna fullmäktige beslutar om, för det är det man plockar in genom den regionala skatten.

Bottenplattan äger alltså varje region själv. Det staten bidrar med har betydelse, och det är därför vi ökar stödet både generellt och i sektorsbidrag.

Regeringens klimatpolitik

Anf. 55 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Nyligen uttalade klimatministern följande om sabotaget mot Nord Stream och den påverkan det får på klimatet: ”Sabotaget av Nord Stream får allvarliga konsekvenser för klimatet, med ökade utsläpp på cirka 5,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter inom den svenska ekonomiska zonen, enligt Naturvårdsverket. För att sätta den siffran i kontext, motsva-

Frågestund

rar det 12 procent av Sveriges totala utsläpp förra året enligt den preliminära statistiken från Naturvårdsverket. Det är ett klimatsabotage som orsakar stor skada för vår planet.” Jag är beredd att skriva under på varje stavelse.

Men i budgeten beräknar regeringen de egna utsläppen till 6–10 miljoner ton koldioxidekvivalenter, alltså 12–20 procent av de årliga utsläppen enligt samma statistik från Naturvårdsverket.

Så, klimatministern, om 5,8 miljoner ton är ett klimatsabotage som orsakar stor skada för vår planet, hur beskriver man den egna politiken som ökar utsläppen mer än så?

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 56 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Ja, det är onekligen en dyster situation vi har när sabotage på gasledningar leder till stora utsläpp som man sedan beräknar att Sverige och Danmark ska hantera inom sina utsläppskvoter. Det är det jag varit ute och uttalat mig om. Om det går en gasledning från Ryssland till bland annat Tyskland, som allra främst nyttjar den gasen, varför ska då Sverige och Danmark stå för koldioxideffekterna av att den gasen läcker ut i vårt hav och i vår atmosfär? Det anser jag är ett klimatsabotage.

Sedan finns det frågor att hantera nationellt. Inte minst har vi märkt det under den här frågestunden, då mina kollegor har fått motta frågor om hushållens tuffa ekonomi och svårigheter att ställa mat på bordet.

Det är den verkligheten den här regeringen hanterar när vi sänker bränslepriser. Att sedan ta konsekvenserna av det för klimatet är en verklighet vi har att hantera, där vi behöver leverera offensiv politik som minskar våra utsläpp. Men faktum är att i kommande budget genererar det ökade utsläpp.

Anf. 57 RICKARD NORDIN (C):

Herr talman! Ja, att Sverige inte ska behöva betala för de här utsläppen är vi helt eniga om.

Min fråga gällde dock ministrarnas beskrivning av 5,8 miljoner ton koldioxidekvivalenter, som hon säger får allvarliga konsekvenser för klimatet och orsakar stor skada för vår planet.

Hur beskriver man då mer utsläpp än så för klimatet från ministrarnas sida sett?

Anf. 58 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Det är här det blir så intressant. Det är ju två olika frågor vi berör här.

Jag vet inte om ni i Centerpartiet själva gick till val på att höja bränslepriser. Jag tyckte mig inte höra några sådana tongångar under valrörelsen.

När regeringen tillträder är det en verklighet man behöver hantera att hushållen står inför en tuff ekonomi. Folk har svårt att ställa mat på bordet och köra sina barn till skolan. Det är en verklighet som den här regeringen väljer att hantera. Att det genererar utsläpp kan jag bara beklaga. Det blir någonting för mig att hantera. Men insatsen är till för hushållens ekonomi och för att folk ska få sin verklighet att gå ihop, och det är inte på bekostnad av folk som ska få sin verklighet att gå ihop som man kan bedriva en

verkligt hållbar långsiktig klimatpolitik. Så kommer i varje fall inte den här regeringen att välja att arbeta.
(Applåder)

Prot. 2023/24:35
23 november

Frågestund

Diskriminering och utredningen om utlänningars levnadssätt

Anf. 59 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Min fråga går till Paulina Brandberg, som är minister med ansvar för diskrimineringsfrågor.

Regeringen har tillsatt en utredning där en särskild utredare ska göra en översyn av utlänningslagen och utlänningsförordningen. Syftet är enligt kommittédirektivet bland annat att skapa en skärpt reglering med större möjligheter att avlägsna utlänningar ur landet på grund av brister i deras levnadssätt, det vill säga det som i Tidöavtalet kallasandel.

Det finns många anmärkningsvärda formuleringar i det här direktivet. För mig är det tydligt att syftet i första hand är att minska antalet utlänningar i Sverige. Bland annat står det att de brister i levnadssättet som kan komma att beaktas kan vara skulder, association eller annat närmare sam-
röre med miljöer som hotar grundläggande svenska värderingar, oärlig försörjning eller missbruk. Det står också att exemplifieringen inte är uttömmande.

Utredaren ska också analysera om det är möjligt och lämpligt att också inkludera yttranden som allvarligt hotar grundläggande svenska demokratiska värden. Det här öppnar för ett enormt godtycke.

Min fråga till statsrådet Brandberg är därför hur den liberala demokratin och rättsstatens principer, till exempel arbetet mot diskriminering, ska kunna upprätthållas om förslag som dessa blir verklighet.

Anf. 60 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Sverige är en liberal demokrati. Vi har många grundläggande värderingar som vi har kämpat väldigt hårt för att uppnå i Sverige och som vi ska vara väldigt stolta över. Många av dem rör vår syn på allas lika värde, jämställdhet och att alla ska få leva i den identitet man vill och älska vem man vill.

Inom svenska värderingar hör våldsbejakande extremism inte hemma. Vi har kämpat för att uppnå dessa värden, och vi behöver kämpa för att bevara dessa värden i Sverige. När vi ser att krafter i Sverige mobiliseras som hotar dessa värden eller aktivt motarbetar dem anser inte den här regeringen att vi ska förhålla oss passiva till det, utan vi behöver agera.

Det är därför vi har tillsatt denna utredning – för att ta tag i detta problem.

Anf. 61 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Herr talman! Jag uppfattar att vi delar grundläggande svenska värderingar. Men jag tycker att det också finns andra grundläggande svenska värderingar, till exempel att man inte ska behöva vara rädd för repressalier från staten för att man uttrycker sina åsikter så länge dessa håller sig inom ramen för det som är lagligt.

Nu vill regeringen utreda om beteenden och yttranden som är lagliga ska kunna straffas om regeringen inte gillar dem. Men det gäller bara för

vissa, nämligen de som inte är medborgare. Det är den förskjutningen jag vill diskutera här i dag.

Personer som har begått brott kan redan utvisas, och det står vi bakom. Men vad ska den här utredningens förslag tillföra förutom att minska antalet utlännningar i landet?

Anf. 62 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Det är helt enkelt så att endast svenska medborgare har en ovillkorlig rätt att uppehålla sig på svenskt territorium. När det gäller andra personer har regeringen möjlighet att ställa upp krav och villkor – och bör också göra det. Det gör vi redan i dag. Vi avvisar till exempel redan i dag enligt gällande lagstiftning personer som hotar allmän ordning och säkerhet.

Nu skärper vi helt enkelt kraven så att detta blir tydligare och högre krav ställs på dem som ska vara i Sverige.

Arbetslinjen och pensionerna

Anf. 63 ULRIKA HEINDORFF (M):

Herr talman! För oss moderater är det viktigt att det ska löna sig både att arbeta och att ha arbetat. Nästa år räknas inkomstpensionerna upp med 1 procent och garantipensionen med 9,14 procent, och även innevarande år är skillnaden i uppräknings stor. Det lönar sig alltså allt sämre att arbeta för sin pension. Sammantaget kan man säga att livsinkomstprincipen, det vill säga principen att det man jobbar ihop under ett helt arbetsliv ska spela roll för pensionen, urholkas och att respektavståndet, det vill säga att vi visar respekt för dem som har ställt klockan ett helt arbetsliv eller delar av ett arbetsliv, minskar.

Min fråga går till statsrådet Anna Tenje. Vad avser regeringen att vidta för åtgärder för att värna arbetslinjen kopplat till pensionerna?

Anf. 64 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack, ledamoten, för frågan! Den är mycket angelägen. Precis som ledamoten redogör för gjordes nyligen en uppskrivning av den allmänna inkomstpensionen med 1 procent medan garantipensionen skrevs upp med 9,14 procent. Föregående år skrevs den dessutom upp med 8,6 procent, och innan dess gjordes ett tillägg till garantipensionen.

Detta gör att arbetslinjen urholkas steg för steg. Det blir mindre lönsamt att arbeta, och det blir framför allt mer lönsamt att inte ha arbetat. Detta är förödande utifrån många olika perspektiv, givet att vårt pensionsystem vilar på grunden att man ska arbeta och göra rätt för sig.

Garantipensionen skrevs givetvis upp på grund av den höga inflationen, och det är i allt väsentligt motiverat. Men det är ändå så att respektavståndet minskar, och det är inte bra för pensionssystemet som sådant.

Anf. 65 ULRIKA HEINDORFF (M):

Herr talman! Stort tack för svaret, statsrådet! Jag tänker att du kan utveckla det ytterligare i nästa inlägg, så jag stannar där.

Anf. 66 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack, ledamoten, för den möjligheten! Man behöver vidta en rad olika åtgärder, dels för att stärka arbetslinjen och göra det mer lönsamt att arbeta, dels för att göra det mer lönsamt att ha arbetat, givetvis. Vi sänkte skatten för alla som arbetar. Vi sänker också skatten för dem som är över 65 och väljer att stanna kvar i arbetslivet, och vi gör det därmed ytterligare lite mer lönsamt att jobba kvar. Detta är nämligen väldigt viktigt inte minst ur kompetensförsörjningssynpunkt.

Vi gör det nu också möjligt att pausa tjänstepensionen, vilket gör att fler kan stanna kvar längre.

Reformering av strandskyddet

Anf. 67 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! En fråga som vi kristdemokrater har lyft under en längre tid är reformering av strandskyddet. Vi ser det som djupt problematiskt att strandskyddet lägger en död hand över stora delar av vår landsbygd. Kommuner på landsbygden behöver folk som vill bo kvar men även ökad inflyttning. För att stimulera detta är det nödvändigt att det stelbenta strandskyddet reformeras. För många landsbygdskommuner är detta en mycket viktig fråga som de arbetar aktivt med, men de blir i dag motarbetade i just strandskyddsfrågan.

För att citera klimat- och miljöministern gällande strandskyddet: ”Strandskyddet är en viktig fråga när det gäller att Sverige ska bli friare.” Jag vill därför fråga statsrådet när denna mycket viktiga frihetsreform kommer att sjösättas.

Anf. 68 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Tack, ledamoten, för en viktig fråga! Vi vet att strandskyddet först och främst är väldigt viktigt för att trygga allmänhetens tillgång till stränder och för att bevara goda villkor för djur- och växtliv. Samtidigt vet vi att vi behöver ha ett strandskydd som möjliggör för alla i vårt samhälle att på ett sunt sätt nyttja den mark och den natur som vi har att tillgå även längs våra stränder och vattendrag.

Detta är en fråga som tidigare regeringar utan framgång har försökt ge sig på för att åstadkomma förbättringar. Därför är det av stor vikt för mig att vi, när vår regering tittar på frågan, går till väga på rätt sätt och hittar en bra balans så att vi kan förändra strandskyddet på så vis att det blir ändamålsenligt och tar hänsyn till alla de aspekter som berörs. Inte minst är äganderätten en fråga som är viktig för en borgerlig regering.

Anf. 69 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret! Vid en tidigare frågestund har statsrådet sagt att ”den här frågan har dragit ut på tiden och ... bör hanteras inom denna mandatperiod”. Det finns en tidigare utredning som grund, men det kanske behövs mer underlag. Vi vet att utredningar i regel tar tid, och jag vill därför fråga statsrådet om man planerar att tillsätta en kompletterande utredning i närtid eller om ministern anser att den utredning som togs fram under förra mandatperioden räcker.

Anf. 70 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Jag vill återigen tacka ledamoten för en fråga som är väldigt viktig och som ledamoten själv vet att jag är djupt engagerad i. Vi ser i den här regeringen ett behov av att förändra strandskyddet, men frågan är hur vi ska gå till väga. Som ledamoten själv nämner är en fråga om den utredning som den tidigare regeringen tillsatte räcker eller om man behöver utreda andra aspekter av det hela. Det är en slutsats man får dra utifrån vad man är överens om att man vill förändra i strandskyddet. Det är alltså helt enkelt en av de frågor vi har att hantera framöver. Men en förändring behöver ske.

Den mobila vården och läkemedelshanteringen

Anf. 71 CAMILLA MÅRTENSEN (L):

Herr talman! Som tidigare ordförande för Skånes universitetssjukhus har jag sett en fantastisk utveckling inom den mobila vården. I Skåne var vi först i Norden med att kunna erbjuda patienter avancerad, specialiserad sjukvård i hemmet. Detta är en utveckling som behöver uppmuntras från nationellt håll, för patienternas bästa men också för att vi ska klara av framtidens sjukvård.

I Skånes arbete med att flytta ut mer specialiserad vård stöter vi på problem med läkemedelslagstiftningen. De läkemedel som i hög grad nyttjas och hanteras i anslutning till dessa patienter är klinikläkemedel, det vill säga läkemedel som är sjukhusbaserade. Då administrationen sker utanför sjukhuset kolliderar den rådande lagstiftningen med det praktiska, dagliga arbetet.

Min fråga till statsrådet är: Hur kan en förändring av läkemedelshanteringen komma att utformas för att stödja den nödvändiga utveckling vi ser, nämligen att patienter ska kunna få vård utanför sjukhusen när det är patientsäkert?

Anf. 72 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan och för att ledamoten lyfter ett väl fungerande utvecklingsarbete som sker runt om i landet när det gäller god och nära vård! Jag har själv sett på nära håll hur den akuta sjukhusvården i Malmö kan ske i hemmet. Akut sjukhusvård i hemmet – det borde inte ens gå att göra. Men det kan man, och det är detta som leder till problem i dag.

Alla goda exempel på hur vården nu förbättras har sin grund i att medarbetarna själva ser brister i hur man arbetar och ser behov av samordning och mer personcentrering – och så hittar man goda lösningar. Och då kan detta krocka med lagstiftning. Vi har delat upp lagstiftningen när det gäller finansiering av läkemedel genom att reglera dels det som sker på sjukhus, dels det som sker på annat sätt, och den uppdelningen hänger inte med i det sätt vi jobbar på i dag.

Just nu tittar vi därför noga på de olika exemplen. Jag har också tidigare ställt frågan till Sveriges Kommuner och Regioner om de anser att detta behöver förändras. Och jag såg att frågan tack vare Kristdemokraterna var uppe på SKR:s kongress häromveckan. Jag uppfattar att läget nu är sådant att vi nog kan se över lagstiftningen framöver.

Herr talman! Ett annat problem vi ser är att när man har specialiserad vård utanför sjukhusbyggnaderna får de vårdplatserna inte räknas med i den nationella statistiken. När det nu från regeringens håll görs viktiga insatser för att öka antalet vårdplatser riskerar detta att bli direkt kontraproduktivt. Man avsätter ju personal för att sköta de här patienterna i hemmet.

Hur ser statsrådet på att öka möjligheterna att räkna med dessa vårdplatser för att vi inte ska hindra den viktiga utvecklingen?

Herr talman! Tack, ledamoten, för kompletterande fråga! Det som ledamoten säger är helt rätt. Det är gott och väl när vi kan fortsätta ge den allra bästa vården, även om det sker i hemmet. Vi har en uppdelning som ibland blir motsägelsefull – man vet inte vart vi vill.

Men låt mig tala om två saker. Det ena är att vi behöver öka antalet vårdplatser i Sverige, för detta är ett problem varje dag i sjukvården. Det andra är att vi behöver öka vårdkapaciteten totalt sett, och det ledamoten lyfter är ett exempel på hur det kan gå till. Vi tittar nu på hur vi kan stödja en sådan utveckling i landets alla regioner.

Välfärdsbrott och överlåtelse av föräldradagar

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Tenje. Ekobrottsmyndigheten hade i dag en träff med socialförsäkringsutskottet för att beskriva riskerna med regeringens förslag angående att kunna överlåta dagar inom föräldraförsäkringen till någon annan.

Många farhågor som tidigare har lyfts upp av bland andra TCO och LO blev bekräftade. Sårbarheten eskalerar genom regeringens förslag, och det kommer att skapas ett system som bjuder in till nya möjligheter till fusk och kriminalitet inom ramen för föräldraförsäkringen.

En stor orsak till detta är att ”någon annan” inte definieras, det vill säga det är inte någon närstående eller bekant och det finns inga åldersgränser. Det är helt enkelt en annan människa. Detta blir svårt att kontrollera. Vem är det egentligen som tar hand om barnet? Var bor personen? Även om detta går att kontrollera kan det vara väldigt kostsamt.

Min fråga är om det är rimligt att göra lagförändringar som antas kunna öka fusk och välfärds kriminalitet.

Herr talman! Stort tack, ledamoten, för en viktig och angelägen fråga!

För ledamöterna i övrigt kan jag konstatera att detta handlar om ett förslag som kommer att öka valfriheten, möjligheterna och flexibiliteten för barnfamiljer när det gäller att kombinera ett aktivt arbetsliv med ett aktivt familjeliv, genom att man kan överlåta 45 plus 45 dagar till någon annan i sin omgivning.

Precis innan jag kom in i kammaren fick jag ett sms från en mormor som har en dotter som väntar barn. Hon undrar om det redan nu finns möjlighet att överta någon av föräldradagarna när barnet kommer så att hon kan stanna hemma från jobbet och hjälpa till för att stötta sin ensamstående

dotter. För det är just dessa familjer vi talar om: ensamstående kvinnor som drar ett tufft och tungt lass.

Ledamoten lyfte dock upp en viktig fråga: Där det finns mycket pengar – välfärdspengar – finns det också bidragsbrottslighet och välfärdsfusk. Just därför är jag stolt över att ingå i en regering som nu tar riktiga tag mot välfärdsbrottsligheten och bidragsbrottsligheten och vidtar en rad olika åtgärder.
(Applåder)

Jämställdheten i skolan

Anf. 77 MICHAEL RUBBESTAD (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Paulina Brandberg. Enligt en rapport som nyligen presenterades av Jämställdhetsmyndigheten är jämställdheten i skolan fortfarande undermålig, och pojkar och flickor har ännu inte samma möjligheter. Pojkar har alltså sämre studieresultat och utsätts för hårdare jargong och våld, och flickor är stressade över skolresultat och utsätts för fler sexuella och verbala kränkningar.

Enligt rapporten har dessutom flera politiska reformer de senaste 30 åren landat fel. Införandet av genuspedagogik i förskolans läroplan 1998, vilket nu 25 år efter införandet fortfarande saknar stöd i forskning, är sannolikt ett exempel på detta.

Hur ser jämställdhetsministern och regeringen att vi kan vända denna utveckling och säkerställa att flickor och pojkar har samma möjligheter redan i grundskolan?

Anf. 78 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Jag tackar för en angelägen fråga.

Vi behöver ha en jämställd skola. Vi behöver se till att vi har lika möjligheter för pojkar och flickor att uppnå bra skolresultat, och vi måste också se över hälsan bland våra elever. Där ser vi att flickor i större utsträckning mår sämre än pojkar, medan vi ser att pojkarna har sämre skolresultat än flickor.

Den rapport som ledamoten pekar på kom alldeles nyligen, och vi kommer såklart att gå igenom den noga för att ta fram de evidensbaserade åtgärder som verkligen fungerar. Det är viktigt att komma bort från symbolpolitik och att hitta dessa åtgärder så att vi får en jämställd skola.

Äldreomsorgen

Anf. 79 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Regeringens retorik och politik är så kategoriserande av människor att många icke-vita svenskar känner sig träffade oavsett om de är födda och uppvuxna här i Sverige, har ett arbetstillstånd eller är papperslösa. De känner att de blir stämplade som samhällets problem och som en belastning.

Faktum är dock att det är kvinnor med så kallad invandrarbakgrund som bär välfärden på sina axlar nu när hela landet går igenom en nedskärningskris på grund av regeringen. Inom äldreomsorgen ger de vård och

omsorg till våra äldre, som har varit med och byggt detta starka välfärds-samhälle.

Detta är det tack som de äldre får från regeringen. Förutom att regeringen ger alldeles för lite statsbidrag finns det ingen ordentlig politik på området, vare sig när det gäller att få personal att stanna eller när det gäller att få ny personal genom satsningar på arbetsvillkor, arbetsmiljö och kompetenslyft.

Min fråga till statsrådet Anna Tenje är därför: Tror regeringen att det är genom att sprida rasistiska föreställningar om dem som bär välfärden som nedskärningarna inom äldreomsorgen kan lösas, eller är det genom att regeringen tar sitt ansvar, kavlar upp ärmarna och jobbar lite grann?

Anf. 80 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag tackar för frågan. Jag delar inte riktigt ledamotens verklighetsbeskrivning. Jag skulle däremot vilja börja med att säga att det är väldigt många kvinnor som bär välfärden på sina axlar inom äldreomsorgen, som undersköterska eller vårdbiträde.

Vi gör nu stora satsningar där, inte minst genom Äldreomsorgslyftet. Under tre år ska 1,7 miljarder kronor årligen, alltså 5,1 miljarder, gå endast till att lyfta kompetensen, få fler vårdbiträden att utbilda sig till undersköterska och få fler att specialisera sig inom demensvård eller palliativ vård, vilket är nog så viktigt.

Vi stöttar också kommunerna och regionerna med 16 miljarder i statsbidrag – generella statsbidrag och sektorsbidrag – just för att man på ett bra sätt ska kunna ta sig igenom den kris vi nu befinner oss i.

Kvinnorna i äldreomsorgen är otroligt viktiga.

Prostituerade och hederligt levnadssätt

Anf. 81 HELENA VILHELMSSON (C):

Herr talman! För ett år sedan, när Tidöavtalet presenterades, fanns det med en punkt om att man ska utreda utvisning på grund av bristande vandel. Denna punkt fick mycket berättigad kritik både av oppositionen och av Sveriges samlade kvinnorörelse eftersom den helt plötsligt ställde synen på prostituerade på ända. Från att ha varit personer i utsatthet riskerar de nu tvärtom att bli kriminella och utvisas.

Häromdagen när regeringen hade sin presskonferens om detta hade ordet vandel ändrats till hederligt levnadssätt, och ministern intygade att man inte ska jaga dem som finns i utsatthet. Men detta höll tydligen inte ett av regeringssamarbetets partier med om, utan Sverigedemokraterna yttrade sig om att man som prostituerad inte har en hederlig försörjning och därför kan komma att omfattas.

Min fråga till Paulina Brandberg är helt enkelt: Om en prostituerad i dag söker hjälp av socialtjänsten eller polisen, riskerar personen då utvisning eller får personen det stöd som man har rätt till?

Anf. 82 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Tack, ledamoten, för frågan!

Det stämmer att i Tidöavtalet nämns prostitution i den punkt som avser så kallad vandel.

Efter att vi nu har tagit fram och förhandlat om kommittédirektiv mellan Tidöpartierna står ordet prostitution inte med i direktiven. Det pratas absolut om hederlig försörjning i kommittédirektiven, men där finns också tydliga skrivningar om att hänsyn ska tas till personliga omständigheter och det personliga ansvaret.

Jag tror att både jag och ledamoten delar synen att det för just kvinnor i prostitution finns en otroligt stor utsatthet och väldigt ömmande personliga omständigheter.

Förslaget går inte ut på att ge sig på utsatta människor, utan tvärtom ska vi öka tryggheten och säkerheten i Sverige.

Hemtjänsten och det höjda försörjningskravet för arbetskraftsinvandring

Anf. 83 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! Min fråga riktar sig till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje. Idén till frågan kommer från mina två praoelever Tilda och Sofia, som även sitter på läktaren i dag och följer denna frågestund.

Hemtjänsten sysselsätter fler än 100 000 personer, varav en stor andel är utrikes födda. I höstas klubbades en ny lag om höjt försörjningskrav för arbetskraftsinvandrare. Jag undrar därför vad den konsekvensutredning som jag tar för givet att regeringen har låtit genomföra säger om vad den nya lagen får för konsekvenser de kommande tio åren för hemtjänstens möjlighet till personalförsörjning och möjlighet att genomföra sitt uppdrag.

Anf. 84 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Jag får också rikta ett stort tack till Tilda och Sofia, som jag antar sitter uppe på läktaren och lyssnar på svaret på frågan.

När det gäller arbetskraftsinvandring har vi fattat beslut om att man ska ha en lön på 27 300 kronor för att få arbetstillstånd. När vi tittar på hur många som berörs inom äldreomsorgen är det 300–400 personer – undersköterskor och vårdbiträden – i hela riket. Och man kan konstatera att alla inte ligger under 27 300 kronor, vilket är medianlönen för en undersköterska.

Jag besökte nyligen en kommun där det var ungefär sex personer som berördes. Samtidigt hade man 2 500 arbetslösa i en och samma kommun. Jag tror därför att denna brist går att åtgärda genom matchning och utbildning och att man ser till att alla som i dag inte arbetar i Sverige faktiskt arbetar.

Antibiotikaresistens och nya läkemedel

Anf. 85 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M):

Herr talman! Min fråga går till sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson.

Just nu pågår den internationella antibiotikaveckan. Med anledning av den har min praoelev Anna Petzold från Göteborg, som också är här och sitter på läktaren, ställt en fråga om det. Och jag ska ställa hennes fråga.

I dag är antibiotikaresistensen ett allvarligt och växande hot mot både människor och djur. Det uppskattas att infektioner orsakade av resistenta bakterier orsakar en halv miljon dödsfall årligen runt om i världen. Blir det riktigt illa kan det bli upp till 10 miljoner dödsfall om det fortsätter i denna takt.

För att bromsa antibiotikaresistensen behöver flera parter samarbeta och ge mer kunskap om hur man ska minska användningen av antibiotika. Man behöver också utveckla nya sorters antibiotika när de gamla sorterna inte kommer att fungera.

Min praoelevs fråga är: Hur ska vi få läkemedelsföretagen att satsa på nya mediciner som ska användas så lite som möjligt?

Anf. 86 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan. Det är min kollega socialminister Jakob Forssmed som ansvarar för frågan, men jag svarar väldigt gärna på den.

Precis som ledamoten säger är antibiotika ett fantastiskt läkemedel att använda, och väldigt många behöver det. Då handlar det kanske inte om det som du och jag tänker på normalt sett, att vi får det när vi blir förkylda och får något virus. Det är framför allt cancerpatienter och många andra svårt sjuka som behöver det för att klara den andra behandlingen. Det är alltså ett livsnödvändigt läkemedel som man behöver. Samtidigt måste det användas varsamt på grund av resistens. I Sverige är vi framgångsrika när det gäller att arbeta mot resistens. Men vi börjar få för få antibiotikaläkemedel att använda.

Därför har vi nu ett förslag om att hitta ett ersättningssystem som stöder att vi kan behålla de antibiotika som vi har och ett ersättningssystem som gör att vi kan få fram smartare och bättre antibiotika. Detta uppdrag har socialministern gett, och jag hoppas väldigt mycket på det. Men vi behöver från statens sida stödja denna utveckling, och det gör regeringen.

Den småskaliga vattenkraften

Anf. 87 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! I Tyskland har man förklarat de flesta vattenkraftsdammar och liknande dammar som kraftigt modifierat vatten, vilket säkerställer att man har vatten för människor och djur och har en elproduktion.

I Norge bygger man ut den småskaliga vattenkraften. Och här i Sverige har vi beslutat om ett moratorium, vilket jag är otroligt tacksam för. Det finns bara ett litet problem, nämligen att flera av våra länsstyrelser uppenbarligen har struntat i detta. Det får man ett flertal signaler om från dem som är vattenkraftsägare.

Regeringen jobbar med att ta fram nya regelverk. Och min fråga till statsrådet Romina Pourmokhtari är: När kommer de nya reglerna på plats, och kommer moratoriet att förlängas tills de är på plats?

Anf. 88 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten Jacobsson för frågan. Som ledamoten vet har vi en paus i prövningen av miljötillstånd för vattenkraften just

nu. En viktig åtgärd under denna paus är just att se över hur vi ska gå till väga.

Men jag vill dela med mig av några saker som vi har gjort under denna paus. Bland annat har vi haft möten med myndigheter och företrädare för olika parter inom vattenkraftsbranschen i syfte att verkligen se var problemen finns och lyssna in deras erfarenheter. Vi har gett länsstyrelserna i uppdrag att i uppföljningen redovisa vilka insatser de gör för att förtydliga sitt arbete gentemot berörda aktörer. Vi har också gett länsstyrelserna i uppdrag att redovisa hur underlagen som framkommer i samverkan eller på annat sätt används för det arbete som man genomför kring översyn av miljökvalitetsnormer och annat.

Det pågår alltså mycket. Men beredningen pågår fortfarande, och jag kan därför ännu inte tala om exakt hur vi planerar att gå till väga.

Tillgången till apotek

Anf. 89 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Acko Ankarberg Johansson.

Vi vet att tillgången till apotek och läkemedel är avgörande för en god och jämlik vård i hela landet. Därför blev jag allvarligt bekymrad när jag i Dagens Nyheter den 17 november läste att mer än vart tionde apotek riskerar nedläggning på grund av dålig lönsamhet. Det handlar om i runda tal 850 000 människor som kan mista sitt apotek i sin kommun.

Nu äskas det ett antal hundra miljoner kronor mer i ersättning för att stötta apoteken för att de ska klara sig över den ekonomiska krisen. Enligt TLV är grunden det allvarliga ekonomiska läget.

Dessutom saknas det apotek i över 200 av landets 290 kommuner. Detta är alltså ett dilemma.

Min fråga till sjukvårdsministern är: Vad tänker ministern göra åt detta?

Anf. 90 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för en angelägen fråga.

Det är viktigt att ha tillgång till apotek. Och tack vare omregleringen har vi fått väldigt många fler apotek. Det är en stor skillnad i dag.

Men det måste också finnas förutsättningar för att bedriva apotek. Och i samband med omregleringen gick staten in med ett stöd till glesbygd. Det har vi kvar. År 2021 var det omkring 44 apotek som ansökte om och fick ta del av detta stöd. Hur många som ansöker om och som får ta del av stödet varierar.

De mer långsiktiga förändringar som behöver ske handlar om att förstärka förutsättningarna för apoteken att verka. Det är därför som TLV just nu arbetar med att se över handelsmarginalen. Beslutet om omreglering innebär också att TLV har uppdraget att se till att reglera hur handelsmarginalen ser ut. De har just nu kommit med ett förslag om att höja den. Detta förslag är ute på remiss. Och i vanlig ordning får en minister inte uttala sig förrän man är färdig med beslutet.

Jag hoppas att det blir en god respons och att vi hittar en god ordning och kan förstärka och möjliggöra bibehållandet av apotek i hela landet.

Anf. 91 SARA GILLE (SD):

Herr talman! Ofta förknippar man ordet hedersvåld med begrepp som könsstämpning, arrangerade äktenskap med mera. Men det finns även gängrelaterat våld i den kriminella världen som ofta är hedersrelaterat. Detta är ett problem som eskalerar bland ungdomar, och det är en bidragande del till att vi ser allt fler flickor som rekryteras till gängen.

Detta är ett område som sällan nämns och berörs när man diskuterar hedersproblematiken. För att få bukt med dessa problem behöver vi vara medvetna om hur begreppet heder och lojalitet fungerar inom gängstrukturen samt hur dessa faktorer kan påverka individens val och handlingar. Vi måste också säkerställa att personer som vill lämna en sådan hederskontext får det skydd och stöd de behöver.

Min fråga går därför till statsrådet Paulina Brandberg. Avser regeringen att verka för att identifiera fler områden där det hedersrelaterade våldet är orsaken till konflikter mellan unga och en del av rekryteringen till kriminella gäng?

Anf. 92 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Jag tackar för en väldigt bra och viktig fråga.

Jag har i min tidigare åklagarroll arbetat med hedersrelaterat våld och förtryck inom ramen för det könsrelaterade våldet och gängkriminaliteten. Och jag delar helt den bild som ledamoten för fram om att det finns kopplingar häremellan.

Man pratar ofta slarvigt om att gängkriminaliteten drivs av narkotikahandeln. Det som jag har sett i mitt arbete är precis det som ledamoten pekar på, nämligen att det finns ett hederstänk som är väldigt djupt liggande i denna problematik. Och om vi ska få bukt med gängkriminaliteten behöver vi jobba precis med detta.

Regeringen stärker arbetet mot det hedersrelaterade våldet och förtrycket, och vi utelämnar inget område när vi jobbar med just dessa frågor. Det jag kan säga rent konkret är att vi tittar mycket på hur vi utvecklar vår avhoppbarverksamhet så att den också fungerar för alla, både flickor och pojkar, och i olika kontexter.

Klimat och ojämlikhet

Anf. 93 ANDREA ANDERSSON TAY (V):

Herr talman! Oxfam har i dagarna släppt en rapport om klimatojämlikheten i Sverige. Rapporten visar att utsläppen är mycket ojämnt fördelade mellan olika inkomstgrupper.

Den procent av befolkningen som har de högsta inkomsterna släpper ut tio gånger mer per person än den halva av befolkningen som har lägst inkomster. Denna rikaste procent måste enligt rapporten minska sina utsläpp med 93 procent under de kommande sju åren för att ligga i linje med målet att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader.

Det är tydligt att vi alla inte bär ett lika stort ansvar för klimatkrisen. De som tjänar minst är också de som har lägst kapacitet att ställa om, och ändå är det denna grupp som har minskat sina utsläpp mest de senaste

Frågestund

decennierna. Den rikaste procenten bidrar minst till utsläppsminskningarna trots att det är de som bär det största ansvaret.

Min fråga till Romina Pourmokhtari är: Vad tänker statsrådet göra för att rätta till den här orättvisan och se till att den ekonomiska eliten minskar sina utsläpp i linje med vad som krävs för att nå klimatmålen?

Anf. 94 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för en verkligt intressant fråga.

Jag tycker att klassperspektivet i politiken är väldigt relevant och bör få större utrymme. Det är någonting som även Vänsterpartiet ägnar sig åt med jämna mellanrum, och därför tycker jag att det är mycket intressant att se hur partiet självt resonerar kring denna fråga. Man verkade under valrörelsen upptäcka att omställningen sker på bekostnad av ekonomiskt utsatta människor och vände plötsligt i många frågor, exempelvis i frågan om bränslepriser. Jag tycker att detta är ett perspektiv som bör prägla den politik man för på klimatområdet framöver.

De som har mycket rikedom lever ofta ett liv som inte går att kombinera med ett hållbart samhälle. Dock är det så att Oxfam ofta utgår ifrån att folk som exempelvis har lån därför att de har studerat är fattiga. Man räknar på ett sätt som jag inte tycker är lämpligt att förlita sig på. Oxfams rapport bör alltså möjligen tas med en nypa salt om man har använt sig av samma typ av kalkyler som i tidigare redovisade rapporter.

Utbildning av sommarjobbare i vården

Anf. 95 MALIN HÖGLUND (M):

Herr talman! Min fråga går till äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje. Det är min praoelev Ottilia Wiklund från Gagnef i Dalarna som har formulerat frågan, och hon sitter här uppe på läktaren och lyssnar i dag.

Äldreomsorgslyftet ska stärka kompetensen inom kommunalt finansierad vård och omsorg om äldre genom att ge ny och befintlig personal möjlighet att utbilda sig på arbetstid. Statsbidraget ges som ersättning för personalkostnader för personal som studerar.

I dag ser vi att allt fler kommuner under sommaren anställer ungdomar inom vård och omsorg. Flera av dem som anställs färdas mellan vårdtagarna med A-traktor eller motsvarande. Min fråga till statsrådet är om regeringen kan tänka sig att avsätta medel – antingen inom Äldreomsorgslyftet eller på annat sätt – för att hjälpa kommunerna att utbilda dessa sommarjobbare, som gör en stor insats för att stötta upp omsorgen under sommaren.

Anf. 96 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack, ledamoten och Ottilia, för denna viktiga fråga!

Äldreomsorgslyftet är onekligen ett väldigt viktigt riktat statsbidrag; jag skulle vilja påstå att det är det kanske enda som mina tidigare kommunala kollegor faktiskt efterfrågade när det handlade om riktade statsbidrag. Det syftar till att utbilda befintlig personal, det vill säga att den som är anställd som vårdbiträde ska kunna gå en utbildning för att läsa till under-

sköterska. Det är därför kanske inte helt rätt och riktigt att använda pengarna till sommarjobbare.

Med det sagt har dessa kommuner – till exempel Malung, och jag vet att man gjorde likaledes i Vilhelmina – anställt ungdomar med epatraktorer för att underlätta och komplettera undersköterskornas viktiga arbete genom att göra vissa sysslor. Det är onekligen ett väldigt bra sätt att få fler ungdomar att få upp ögonen för detta viktiga yrke, och det är klart: Får man sedan en anställning och vill vidareutbilda sig, ja, då blir man föremål för Äldreomsorgslyftet!

Barn och unga i en hederskultur

Anf. 97 TORSTEN ELOFSSON (KD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Paulina Brandberg. Den har en koppling till det som ledamoten Sara Gille tog upp, nämligen hedersrelaterat våld.

Vi har i vårt land en stor grupp unga, företrädesvis flickor, som lever i så kallad hederskultur präglad av våld och förtryck. Omfattningen av utsattheten för hedersrelaterat våld och förtryck framkommer i forskning, i ett flertal kartläggningar som har gjorts och i rapporter som har presenterats de senaste 20 åren.

Många av dessa rapporter pekar på att våld används som kontrollmekanism och en ständigt närvarande uppfostringsmetod. Andra rapporter pekar dessutom på att hederskulturen har starka kopplingar till organiserad brottslighet och våldsbejakande islamistisk extremism.

Min fråga är: Vilka åtgärder vidtar regeringen för att barn och unga som lever i en hederskultur ska få åtnjuta de grundläggande fri- och rättigheter som finns i samhället i övrigt?

Anf. 98 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för en fråga inom ett område som jag brinner väldigt starkt för och där regeringen verkligen växlar upp arbetet.

Den grupp vi pratar om är en av vårt samhälles mest utsatta grupper, och det är en grupp som vi har vänt ryggen därför att vi i Sverige har känt en ängslighet inför att lyfta dessa frågor. Den ängsligheten kommer inte den här regeringen att ha, utan vi går fram med full fart i dessa frågor.

Vi har redan gett flera uppdrag till olika myndigheter, bland annat Jämställdhetsmyndigheten, för att kartlägga företeelser som barnäktenskap och brudpris, vilket också är en vanligt förekommande del av hederskulturen. Vi lyfter på precis alla stenar för att komma åt detta problem på riktigt. Vi jobbar även med ett nytt åtgärdsprogram och en ny nationell strategi för att hitta rätt evidensbaserade åtgärder för att verkligen skydda den här gruppen och stärka dess fri- och rättigheter.

Konflikten mellan Tesla och IF Metall

Anf. 99 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Det pågår just nu en konflikt på svensk arbetsmarknad på grund av att Teslas dotterbolag vägrar teckna avtal med IF Metall.

Vi socialdemokrater stöder givetvis svenska löntagares kamp för trygga och sjysta arbetsvillkor och för vårt sätt att reglera arbetsmarknaden i Sverige. Men från högerhåll har det kommit ett antal anmärkningsvärda uttalanden med udden riktad mot den svenska modellen.

På sociala medier-plattformen X frågar en moderat riksdagsledamot om vi socialdemokrater stöttar elektrifieringen av Sverige *eller* strejken mot Tesla – som om det över huvud taget fanns någon motsättning. En regeringstjänsteman beskriver på samma plattform fackens användande av konfliktåtgärder som galenskap samt uppmanar det moderata studentförbundet att starta en gul fackförening och teckna ett tomt avtal med Tesla.

Vad tycker egentligen statsrådet Paulina Brandberg om dessa uttalanden? Är det något som regeringen står bakom, eller står man upp för den svenska modellen, där parterna reglerar villkoren på arbetsmarknaden genom kollektivavtal?

Anf. 100 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Jag står här och representerar regeringen, och jag har inte för avsikt att recensera enskilda ledamöters uttalanden.

Det jag kan säga är att regeringen såklart, som alla andra, har noterat att det pågår en konflikt och att Medlingsinstitutet har utsett en medlare i konflikten och fortsatt står till parternas förfogande. Den utgångspunkt som regeringen handlar efter är att konflikten är en fråga för de inblandade parterna och inte för regeringen att hantera. Jag har förtroende för att parterna kommer att reda ut detta.

Fondtorgsnämndens upphandling av fonder

Anf. 101 DANIEL PERSSON (SD):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Anna Tenje.

År 2018 togs det första steget till en reformering av PPM-systemet. Det var bra och nödvändigt för att komma till rätta med oseriösa fonder. År 2022 överlämnades propositionen *Ett bättre premiepensionssystem* till riksdagen. Sverigedemokraterna yrkade avslag på propositionen i dess helhet, inte minst med anledning av remissinstansernas avstyrkanden och kritik.

Förslaget skulle begränsa pensionsspararnas valmöjligheter då små och resurseffektiva fondbolag med historiskt bra avkastning inte skulle ha någon chans i upphandlingen eftersom enbart stora, internationella fondbolag kan uppfylla kriterierna. En annan aspekt som lyftes fram var att riskkapitalförsörjningen kan komma att drabbas, vilket även kan ge negativa effekter på den svenska arbetsmarknaden.

Jag vill därför fråga ministern följande: Hur ser regeringen på att utvärdera Fondtorgsnämndens upphandling av fonder redan nu, när den första rundan är avslutad, för att kartlägga vilka konsekvenser detta får för Sveriges riskkapitalförsörjning och arbetsmarknad?

Anf. 102 Statsrådet ANNA TENJE (M):

Herr talman! Stort tack för frågan, ledamoten!

Det är precis som ledamoten säger när det gäller de bedrägerier som ägde rum på fondtorget och som resulterade i såväl rättsprocesser som

sänkta pensioner för vissa sparare. Jag vill vara tydlig med att jag inte ser någon motsättning mellan ett tryggt och säkert fondtorg och en välfungerande kapitalmarknad. Premiépensionssystemet syftar ju till att bidra till bra pensioner för Sveriges pensionärer. Syftet med reformen var just att se till att fondtorget blir tryggt och säkert.

Just nu, herr talman, äger den första upphandlingen på fondtorget rum. Den är inte ens avslutad ännu. Regeringen följer Fondtorgsnämndens arbete och reformens effekter mycket noga. Enligt min mening är det dock alldeles för tidigt att dra slutsatser av reformens effekter.

Kopplingen mellan inkomst och utsläpp

Anf. 103 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Romina Pourmokhtari. Jag hade också en fråga kopplad till Oxfams rapport, men den pratades ju ned här av statsrådet alldeles nyss.

Kopplingen mellan konsumentbaserade utsläpp, konsumtion och inkomst är ju ganska starkt belagd. Det finns andra som pekar på kopplingen mellan inkomst och utsläpp, inte minst Stockholm Environment Institute. Med tanke på det vill jag fråga om regeringen ser det här problemet. Har regeringen några tankar om hur man kan ta itu med skillnaden i klimatpåverkan mellan olika inkomstgrupper och i så fall hur?

Anf. 104 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Jag måste säga att jag blir uppriktigt glad över att få tala om en så spännande del av klimatomställningen som den här. Hur kan vi på bästa sätt se till att vi har system som, enligt mig, också ska uppmuntra till en växande ekonomi och till företag som kan anställa folk, så att vi producerar varor och tjänster utan att öka utsläppen?

Det gör vi främst genom att se till att alla företag i Sverige och de produkter och tjänster som importeras hit kommer från cirkulära affärsmodeller där man inte plockar ut nya saker, producerar och sedan säljer, som i linjära affärsmodeller. Man ska helt enkelt återanvända, återvinna, bryta ned och skapa system igen.

Det är denna verklighet vi måste röra oss till för att fortsatt ha en stark ekonomi, många som är anställda och många som har rika plånböcker – fler än någonsin – samt för att få minskade utsläpp och minskad påverkan på vår jord och våra resurser.

Kvotering till bolagsstyrelser

Anf. 105 ULF LINDHOLM (SD):

Herr talman! Min fråga går till jämställdhetsminister och biträdande arbetsmarknadsminister Paulina Brandberg.

Tidigare i november föreslogs det i en uppmärksammat debattartikel att Sverige, likt Norge och Island, skulle lagstadga om kvotering till bolagsstyrelser för att på så vis uppnå en jämn könsfördelning. Kvotering riskerar att skapa en vilseledande fasad och riskerar att leda till att ansträngningar för att uppnå likvärdiga förutsättningar förbises till förmån för ett påtvingat önskat utfall utan att grundorsakerna adresseras.

För att en styrelse ska fungera effektivt krävs erfarenhet och kreativitet. Kön bör rimligtvis vara en underordnad faktor. Kvotering placerar dock kön som överordnat och ser ökningen av kvinnors andel i bolagsstyrelser som ett mål i sig.

Ett argument som lyfts fram är att det skulle ligga i bolagens intresse att bli reglerade på detta sätt. Detta låter osannolikt med tanke på att företag strävar efter oberoende från politisk inblandning och inte vill bli styrda.

Anf. 106 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Ett av de jämställdhetspolitiska mål som regeringen jobbar efter är jämställd makt och jämställt inflytande i vårt samhälle. En viktig del av detta är såklart att titta på vårt näringsliv och våra bolagsstyrelser.

Regeringen har ingen politik som går ut på att vi ska lägga fram något förslag om kvotering. Däremot tycker vi att det är viktigt att arbeta med frågan, till exempel genom att stimulera kvinnors vilja och risktagande när det gäller att starta företag. Där har till exempel en verksamhet som Ung Företagsamhet en viktig roll. Där kan kvinnor i stor utsträckning uppmuntras att våga ta steget att ha en större del i näringslivet.

Jag tycker att det är viktigt att vi tittar både på våra bolagsstyrelser och på kvinnor som själva äger och driver bolag.

Stöd till regionernas sjukvård

Anf. 107 MARCUS WENNERSTRÖM (S):

Herr talman! Min fråga går till sjukvårdsministern.

Pandemin må vara över, men när smittalen ser ut som de gör just nu i Sverige är vi många som påminns om situationen och hur det såg ut för några år sedan. Det är ju väldigt olyckligt att det rapporteras om att vaccinationerna har kommit igång väl sent, för vaccinationstäckning är ju A och O för att man ska kunna bekämpa hotet från sjukdomen.

Av den anledningen har vi kallat socialministern till socialutskottet, för fortsatt fokus på vaccinationer är viktigt. Såväl covid som säsongsinfluenzan och andra sjukdomar kan ju motas med hjälp av vaccinationer.

Förutom det mänskliga lidandet, i form av sjukdomar som sprids, ser vi hur sjukvården belastas tungt med längre toppar och högre belastning än vad sjukvården kanske var beredd på. Med anledning av situationen undrar jag hur regeringen ser på sin roll när det gäller att hjälpa sjukvården i detta läge och, mer konkret, hur sjukvårdsministern ser att staten ska kunna stödja regionerna i det arbete som de bedriver just nu.

Anf. 108 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Det är ju avgörande att vi kan erbjuda vaccin åt befolkningen och att många också tar emot det. Genom att använda vaccin kan vi få ned talen och minska risken för svår sjukdom och död. På det sättet kan vi även hjälpa dem som inte kan ta vaccin och därmed göra det enklare för människor att leva.

Precis som ledamoten säger handlar det om vaccinationserbjudande till allmänheten och om konsekvenserna för sjukvården. Förra julen hade vi tre virus samtidigt: den vanliga influensan, RS-virus och covid. Detta påverkade sjukvården jättemycket. Skälet var att vi hade för låg vårdkapacitet från början. Det är därför det är väsentligt att nu fortsätta med att behålla en hygglig vårdkapacitet även när vi har svåra tider. Detta är en del av arbetet.

Den andra delen är att säkerställa att smittan inte kommer ut. Många sjukhus har redan nu börjat använda skyddskläder, munskydd och liknande eftersom de själva bedömer att det är ett sätt att minska risken för smitta. Det är kloka åtgärder som sjukvården vidtar just nu.

Läkarnas arbetsvillkor

Anf. 109 LEONID YURKOVSKIY (SD):

Herr talman! Även min fråga går till Acko Ankarberg Johansson. Den handlar om läkarnas arbetsvillkor.

Detta är ju bokstavligen en livsviktig yrkesgrupp, som tyvärr på många sätt har orimliga arbetsförhållanden i dag. En minut räcker nog inte för att redogöra för hela situationen. Det handlar om en orimlig belastning som innebär att man knappt hinner äta mat under dagen. Enormt mycket administration slukar tid som läkarna naturligtvis hellre skulle tillbringa med patienter. Vissa läkare har i princip dubbla heltidsjobb i och med jour.

Jag har fullt förtroende för att ministern är medveten om problemen. Det vittnas, för att förenkla det hela, om en ond spiral som går ut på att låga löner leder till färre medarbetare, vilket i sin tur leder till en sämre arbetsmiljö. Detta leder i sin tur till färre medarbetare, och så fortsätter det.

Detta leder till att ungefär en tredjedel av de legitimerade läkarna, som är väldigt eftertraktade på marknaden, väljer att inte jobba med patienter. Det är ett stort problem. Min fråga är därför om statsrådet kan redogöra för hur regeringen arbetar med att förbättra läkarnas arbetsförhållanden, inte minst vad gäller administrationsbördan.

Anf. 110 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

Den sista delen är ju det som ligger på regeringens bord och som jag ska återkomma till. De andra delarna som ledamoten tog upp ligger inte på regeringens bord. Det är inte vi som ska besluta om löner, och det är inte vi som beslutar om hur kollektivavtal ska fungera. Det ska arbetsmarknadens parter göra.

Inte minst den ökande administrativa bördan är ju riktigt illa. Ganska mycket är politikdriven administration, som vi alla hjälps åt med – från alla nivåer, också från klinikerna och verksamheterna själva. Detta är ett arbete som jag just nu bedriver tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner för att gemensamt – myndigheterna för det som staten gör och regionerna för det som de själva gör – på alla sätt hitta sätt att minska den administrativa bördan. Detta är någonting som vi gemensamt tittar mycket på. Det gäller att våga bryta mönster.

Det handlar också om att det ska bli intressant att arbeta. Där är regeringens nya utredning om fortbildningsinsatser väldigt väsentlig. Jag vet att

den är efterfrågad av många av vårdens professioner. Vi måste ha en reglering för fortbildning också för vårdpersonalen.

Agenda 2030 och WHO:s befogenheter

Anf. 111 ELSA WIDDING (-):

Herr talman! Min fråga går till statsrådet Acko Ankarberg Johansson.

I sitt tal vid mötet i World Health Assembly i maj 2023 framförde statsrådet inte några betänkligheter mot förslagen om revidering av IHR, det vill säga WHO:s internationella hälsobestämmelser. Det handlar om förändringar av en lång rad artiklar, inte minst de härresande artiklarna 1, 13 och 42, som syftar till att ge WHO ökade befogenheter. Ministern sa i stället i sitt tal att dessa ökade befogenheter är avgörande för att uppnå målen i Agenda 2030 vad gäller hållbar utveckling.

Min fråga till statsrådet är: Vilka mål i Agenda 2030 gynnas av att WHO får ökade befogenheter, där icke bindande rekommendationer nu är tänkta att bli legalt bindande?

Anf. 112 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar ledamoten för frågan.

WHO har ingen bestämmanderätt över Sverige. Det är svensk grundlag, det vill säga regeringsformen, som gäller. Det är också skälet till att vi till exempel erbjuder vaccin till befolkningen. Vi tvingar ingen utan erbjuder något vi vet är gott för folkhälsan, dessutom kostnadsfritt när det gäller covid.

WHO:s roll är att samla in kunskap om folkhälsa och bidra till medlemsländernas kunskap om vad man kan göra och göra bättre, och medlemsländerna arbetar med det på det sätt de själva tycker är lämpligt. Så gör också Sverige.

Jag är glad att jag vid det möte i våras som ledamoten refererar till fick företrädare inte bara regeringen utan samtliga EU-länder och flera andra länder. Jag lyfte för oss alla fram att vi vill samverka för att hitta ett gemensamt arbete som leder till bättre folkhälsa. Man har dock inte kommit så långt än när det gäller innehåll och beslut, så vi i regeringen återkommer gärna i samtal när vi vet mer om innehållet och vad regeringen kommer att ställa sig positiv till.

Ojämlighet och klimat

Anf. 113 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V):

Herr talman! Jag tar fasta på det statsrådet Paulina Brandberg sa om att regeringen är här för att svara på frågor från ledamöterna. Därför vill jag ge Romina Pourmokhtari ytterligare en chans att svara på den fråga från Andrea Andersson Tay hon valde att inte svara på.

Även om Vänsterpartiet uppskattar att regeringen synar våra förslag hoppas vi förstås att regeringen också tar dem till sig och presenterar dem som sina egna eftersom det är en mycket bättre politik.

Men nu gäller frågan vad regeringen avser att göra. Jag ställer därför åter Andrea Andersson Tays fråga i sin helhet eftersom statsrådet inte behagade svara på den tidigare. Vad tänker statsrådet göra för att rätta till

orättvisan och se till att den ekonomiska eliten minskar sina utsläpp i linje med vad som krävs för att nå klimatmålen?

Prot. 2023/24:35
23 november

Anf. 114 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Låt mig upprepa vad jag redogjorde för också till ledamoten Järrebring. Att de rika genererar mycket utsläpp är en naturlig konsekvens av att de som har mycket pengar kan använda sina pengar till konsumtion. Det är ett faktum som jag nog aldrig träffat någon som motsatt sig. Men hur ska man se till att de inte genererar utsläpp? Är det genom att strypa deras rikedomar och ta mer skatt ur deras plånböcker, eller är det genom att se till att de konsumerar när de reser, arbetar, handlar, sätter på sig nya kläder och äter mat vid bordet är rena produkter som inte genererar utsläpp?

Här ser jag en stor skillnad ideologiskt mellan blocken som jag valde att redogöra för och belysa genom att påpeka att även Vänsterpartiet verkar ha viss insikt i att det är de allra mest ekonomiskt utsatta människorna som till stor del får bära bördan av klimatomställningen.

Sättet man får de rika att sluta generera utsläpp är att ta bort utsläppen, inte rikedomarna.

Frågestunden var härmed avslutad.

Frågestund

§ 12 (forts. från § 10) Svar på interpellation 2023/24:166 om förutsättningar för de regionala skyddsombuden

*Svar på
interpellationer*

Anf. 115 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! I ledamotens anförande påstods att jag inte svarade på frågan om hur regeringen avser att hantera den utredning vi har tagit emot och remitterat gällande de regionala skyddsombuden. Jag menar att jag gav ett tydligt svar i mitt interpellationssvar: Regeringen har remitterat frågan, det har framkommit kritik under remissbehandlingen och regeringen tycker att det är viktigt att väga in denna kritik i bedömningen innan vi tar ställning till hur vi går vidare med frågan. Svaret på den fråga ledamoten ställde är alltså att utredningens förslag bereds i Regeringskansliet, och jag kommer inte att föregripa denna process.

Anf. 116 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Jag tänkte fortsätta med att betona vilken viktig roll de regionala skyddsombuden spelar för både arbetsgivare och arbetstagare på mindre arbetsplatser med få anställda. Här ska ett fåtal personer ansvara för det som man på större arbetsplatser har flera specialister anställda för att sköta. Små företag har mindre resurser, ofta bristande kunskap och begränsad tid för arbetsmiljöfrågor. Många arbetsgivare vittnar om att de regionala skyddsombuden är en viktig tillgång i det lokala arbetsmiljöarbetet. De gör varje dag livsviktiga insatser på våra arbetsplatser för att förebygga olyckor och ohälsa.

Jag reagerar när statsrådet säger att det är svar nog att säga att det bereds i Regeringskansliet. Jag tycker att det kan vara dags för statsrådet att bestämma sig för vad hon tycker. Är detta något vi ska ta vidare eller inte?

Statsrådet tar upp den kritik som har framkommit, men det finns egentligen ingen grund för den. Det är olika partsinlagor där man i grunden kanske inte är så positiv till sakfrågan och därför kritiserar utredningens arbetssätt. Den som har utrett frågan och utvärderat de regionala skyddsombudens verksamhet har en lång forskarbakgrund och inga lojalitetsband till några parter på arbetsmarknaden eller liknande. Det har inte heller framkommit något som visar att det finns en grund för den kritik statsrådet tar upp.

Om nu statsrådet tycker som hon säger här i kammaren att det är viktigt att väga in kritiken – hur grundlös jag än menar att den är – vad betyder det? Kommer hon att tillsätta en ny utredning? Eller är det bara ytterligare ett svepskäl för att inte ta ställning i frågan? Vad tycker statsrådet egentligen? Är de regionala skyddsombudens verksamhet viktig? Vad tycker hon om förslagen? När kan vi förvänta oss ett beslut om framtiden? Jag tycker fortfarande att jag inte har fått svar på frågorna. Det är inte ett svar att säga att detta bereds. Ni har haft möjlighet att bereda det i ett års tid ungefär.

Frågan kvarstår: Accepterar statsrådet slutsatsen från utvärderingen – att de regionala skyddsombuden spelar en viktig roll för ett fungerande arbetsmiljöarbete på våra arbetsplatser – och vad hindrar i så fall statsrådet från att ta ställning till förslaget om utökad tillträdesrätt? Varför vill inte statsrådet att fler ska ta del av det ökade skydd som de regionala skyddsombuden bidrar till?

Anf. 117 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Det är viktigt med ett systematiskt och förebyggande arbetsmiljöarbete. I detta arbete är det arbetsgivarens ansvar att samverka med arbetstagarna och med arbetsgivarens och arbetstagarnas representanter som tillsammans kan bedriva detta viktiga arbetsmiljöarbete. I arbetsmiljöarbetet har också de regionala och de lokala skyddsombuden viktiga roller att spela.

Den här regeringen har en pågående beredningsprocess gällande just det här förslaget. Det är alltså ett förslag som tidigare har prövats i Sveriges riksdag och röstats ned. Nu är frågan uppe på bordet igen. Vi har tagit del av remissinstansernas svar, och vi ser att det bland annat förekommer kritik där man har ifrågasatt utvärderingen av verksamhetens metod och objektivitet.

När det pågår en beredningsprocess i Regeringskansliet är det väldigt oklokt att som minister föregripa den utredningen och komma med egna åsikter och recensioner av innehållet i utredningen. Jag kommer inte att föregripa den processen, utan regeringen kommer att återkomma med ett besked när beredningsprocessen är klar, men inte innan dess.

Anf. 118 JOHANNA HARALDSSON (S):

Herr talman! Ja, det är ett viktigt arbete. Man ska samverka på arbetsplatsen. Alla har vi viktiga roller i arbetsmiljöarbetet, både skyddsombud, arbetstagare och arbetsgivare. Det är ju självklarheter, som statsrådet säger.

Det är precis lika självklart som att högermajoriteten i riksdagen röstade ned detta förslag tidigare på grund av att man ville ha en utvärdering. Det var i alla fall vad man hävdade. Nu har man en utvärdering på plats, och nu börjar man ifrågasätta utvärderingen. Jag skulle uppskatta om stats-

rådet och hennes kamrater i regeringen faktiskt var ärliga med vad de tycker och tänker i stället för att lyfta fram en massa svepskäl.

Bristen på svar från statsrådet tvingar mig att leta svar på annat håll. Senaste gången jag hörde en liberal tala om denna fråga var i riksdagsdebatten om arbetsmiljö i våras. Då var svaret att Liberalerna inte ville ha några regionala skyddsombud alls. Det svaret skulle, om det blev verklighet, innebära att fackliga regionala skyddsombud inte längre skulle få utföra sitt livsviktiga arbete, inte ens på de arbetsplatser som de i dag har tillträde till.

Är detta beskedet även från statsrådet, eller har hon något annat besked att lämna i dag? Hur tycker statsrådet att ett sådant förslag rimmar med sättet som vi har valt att organisera arbetsmarknaden på i Sverige, där parterna på arbetsmarknaden reglerar villkoren?

Det finns en väl fungerande organisation för arbetsmiljöarbetet på våra arbetsplatser med lokala och regionala skyddsombud. Vill statsrådet bygga vidare på den modellen och förstärka skyddsarbetet, eller vill statsrådet likt sin partikamrat avskaffa de regionala skyddsombuden och slå sönder en väl fungerande organisation som det har tagit årtionden att bygga upp?

Anf. 119 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L):

Herr talman! Det är positivt att vi båda ser det som självklarheter att det finns många som har viktiga roller i det dagliga arbetsmiljöarbetet på våra arbetsplatser ute i landet. Men det är faktiskt också en självklarhet att inte föregripa en pågående beredningsprocess. Detta är inget som den här regeringen har kommit på, utan även tidigare regeringar har behandlat beredningsprocesser på liknande sätt. Man avvaktar tills beredningsprocessen är färdig. Det är så man bedriver ett seriöst lagstiftningsarbete.

Regeringen kommer att återkomma med besked i frågan när beredningsprocessen är avslutad. Med det vill jag tacka ledamoten för denna debatt, och jag är övertygad om att vi kommer att fortsätta att ha fler debatter om detta viktiga område som gäller arbetsmiljöfrågor.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

EU-dokument

COM(2023) 645 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förebyggande av förluster av plastpellets i syfte att minska mikroplastförorening

COM(2023) 698 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om utvidgning av direktiv [XXXX] till att omfatta tredjelandsmedborgare som är lagligen bosatta i en medlemsstat

COM(2023) 727 Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets beslut 89/367/EEG om inrättande av en ständig kommitté för skogsbruk

Prot. 2023/24:35
23 november

Svar på
interpellationer

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 22 november

2023/24:212 Konsekvenser av neddragningarna på studieförbunden
av *Linus Sköld* (S)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

2023/24:213 Fiske efter lax

av *Malin Larsson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:214 Markering av retuscherade bilder

av *Laila Naraghi* (S)

till statsrådet Paulina Brandberg (L)

2023/24:215 Åtgärder för att ersätta, minska och förbättra användningen av djurförsök

av *Rebecka Le Moine* (MP)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:216 Åtgärder mot muslimsk antisemitism

av *Nima Gholam Ali Pour* (SD)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:217 Narkotikasök med hund på postterminaler utan skälig misstanke

av *Katja Nyberg* (SD)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2023/24:218 Hyressättningssystem

av *Alireza Akhondi* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:219 Redovisningsregler

av *Alireza Akhondi* (C)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

2023/24:220 Uteblivet elstöd till kommuner och regioner

av *Fredrik Olovsson* (S)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:221 Terrorklassning av IRGC

av *Alireza Akhondi* (C)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:222 Hedersförtryck bland pojkar

av *Sara Gille* (SD)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:223 Minskade anslag för brottsförebyggande åtgärder i utsatta områden

av *Teresa Carvalho* (S)

till arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

2023/24:224 Konsekvenser av regeringens besparingar på myndigheter

av *Peder Björk* (S)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2023/24:225 Längre tidsbegränsade straff

av *Rasmus Ling* (MP)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:226 Järnvägens betydelse i försvarsförmågan

av *Marcus Wennerström* (S)

till statsrådet Andreas Carlson (KD)

Prot. 2023/24:35

23 november

§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 22 november

2023/24:284 Matfattigdomen i Sverige

av *Mirja Räihä* (S)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:285 Situationen för fria utställare av samtidskonst

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2023/24:286 Redovisning och åtgärder för etappmålen i klimathandlingsplanen

av *Elin Söderberg* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:287 Utsläpp från fartyg i Östersjön

av *Stina Larsson* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:288 Utredning om att göra människor statslösa

av *Annika Hirvonen* (MP)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:289 Underhållsskyldighet vid umgängessabotage

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Anna Tenje (M)

§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 22 november

2023/24:233 Försvarsindustrins roll i civilförsvaret

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:240 Prioriterade åtgärder för att stärka det civila försvaret

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Carl-Oskar Bohlin (M)

2023/24:234 Sveriges 3R-center

av *Sofia Skönnbrink* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:235 Engagerande av svenska energiföretag i Moldaviens energiomställning

av *Björn Söder* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

2023/24:239 Tillståndsprozesserna för vattenbruk

av *Beatrice Timgren* (SD)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:238 AI-kommissionen

av *Daniel Helldén* (MP)

till statsrådet Erik Slottner (KD)

2023/24:243 Insyn och förankring i utredningar

av *Mattias Vepsä* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:242 Hotet mot biogasens skattebefrielse

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:241 Förenklad fakturering i samband med årsskifte för det gröna avdraget

av *Rickard Nordin* (C)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:244 Medeltidsmuseet

av *Louise Thunström* (S)

till kulturminister Parisa Liljestränd (M)

2023/24:245 Rättvisa möjligheter att driva juridisk process mot försäkringsbolag

av *Anna-Belle Strömberg* (S)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2023/24:250 Kommande statspartsmöte

av *Laila Naraghi* (S)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:251 Elektrifiering av lastbilar

av *Marianne Fundahn* (S)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:254 Kameraövervakning vid oövakade gränsövergångar

av *Eric Palmqvist* (SD)

till finansminister Elisabeth Svantesson (M)

2023/24:252 Kontakter med Iran

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Tobias Billström (M)

2023/24:255 Stadsutveckling och Försvarsmakten

av *Marcus Wennerström* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

2023/24:256 En nationell stöddlinje

av *Karin Rågsjö* (V)

till socialminister Jakob Forssmed (KD)

2023/24:259 Regeringens planer för Klimatpolitiska rådet

av *Rickard Nordin* (C)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:264 Konsekvenser av restriktionerna för att stoppa svinpest

av *Åsa Eriksson* (S)

till landsbygdsminister Peter Kullgren (KD)

2023/24:258 Det visuella kulturarvet

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till kulturminister Parisa Liljestrand (M)

2023/24:260 Klimatmålen till 2030

av *Rasmus Ling* (MP)

till statsrådet Romina Pourmokhtari (L)

2023/24:265 Sveriges hållning till palestinska flyktingar

av *Robert Stenkvist* (SD)

till statsrådet Maria Malmer Stenergård (M)

2023/24:261 Barn som förs utomlands mot sin vilja

av *Martina Johansson* (C)

till statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M)

2023/24:262 Elevinflytandets roll för studiero och trygghet i skolan

av *Camilla Hansén* (MP)

till statsrådet Lotta Edholm (L)

2023/24:263 Förutsättningarna för studentpolitik på landets lärosäten

av *Camilla Hansén* (MP)

till utbildningsminister Mats Persson (L)

Prot. 2023/24:35
23 november

§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.25.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till ajourneringen kl. 13.56 och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1	Avsägelse	1
§ 2	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
§ 3	Anmälan om faktapromemoria	3
§ 4	Redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2022	3
	Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU4	3
	(Beslut skulle fattas den 29 november.)	3
§ 5	Svar på interpellation 2023/24:154 om åtgärder för att rädda folkhögskoleplatser	3
	Anf. 1 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	3
	Anf. 2 JYTTE GUTELAND (S)	4
	Anf. 3 MAGNUS MANHAMMAR (S)	5
	Anf. 4 LINUS SKÖLD (S)	6
	Anf. 5 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	7
	Anf. 6 JYTTE GUTELAND (S)	8
	Anf. 7 MAGNUS MANHAMMAR (S)	9
	Anf. 8 LINUS SKÖLD (S)	9
	Anf. 9 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	10
	Anf. 10 JYTTE GUTELAND (S)	10
	Anf. 11 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	11
§ 6	Svar på interpellation 2023/24:170 om nedläggningshotet mot filmarkivet i Grängesberg	11
	Anf. 12 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	11
	Anf. 13 SOFIE ERIKSSON (S)	12
	Anf. 14 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	13
	Anf. 15 SOFIE ERIKSSON (S)	14
	Anf. 16 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	15
	Anf. 17 SOFIE ERIKSSON (S)	15
	Anf. 18 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	16
§ 7	Svar på interpellation 2023/24:175 om satsningar på att stärka ingenjörlandet Sverige	16
	Anf. 19 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	16
	Anf. 20 LINUS SKÖLD (S)	17
	Anf. 21 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	18
	Anf. 22 LINUS SKÖLD (S)	19
	Anf. 23 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	19
	Anf. 24 LINUS SKÖLD (S)	20
	Anf. 25 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	20
§ 8	Svar på interpellation 2023/24:181 om samordning av omställningsstudiestödet	21
	Anf. 26 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	21
	Anf. 27 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	21
	Anf. 28 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	22
	Anf. 29 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	23
	Anf. 30 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	23
	Anf. 31 NIKLAS SIGVARDSSON (S)	24
	Anf. 32 Utbildningsminister MATS PERSSON (L)	24

arbetsmiljö..... 25

23 november

Anf. 33 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)..... 25

Anf. 34 SOFIA AMLOH (S)..... 26

Anf. 35 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)..... 27

Anf. 36 SOFIA AMLOH (S)..... 27

Anf. 37 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)..... 28

Anf. 38 SOFIA AMLOH (S)..... 29

Anf. 39 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)..... 29

§ 10 Svar på interpellation 2023/24:166 om förutsättningar**för de regionala skyddsombuden..... 30**

Anf. 40 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)..... 30

Anf. 41 JOHANNA HARALDSSON (S) 31

(forts. § 12)..... 32

Ajournering..... 32**Återupptaget sammanträde..... 32****§ 11 Frågestund..... 32**

Anf. 42 FÖRSTE VICE TALMANNEN..... 32

Matpriserna och hushållens ekonomi..... 32

Anf. 43 MARKUS SELIN (S)..... 32

Anf. 44 Statsrådet ANNA TENJE (M)..... 33

Anf. 45 MARKUS SELIN (S)..... 33

Anf. 46 Statsrådet ANNA TENJE (M)..... 33

Psykisk ohälsa och rehabilitering..... 33

Anf. 47 CLARA ARANDA (SD)..... 33

Anf. 48 Statsrådet ANNA TENJE (M)..... 34

Anf. 49 CLARA ARANDA (SD)..... 34

Anf. 50 Statsrådet ANNA TENJE (M)..... 34

Situationen i sjukvården 34

Anf. 51 KARIN RÅGSJÖ (V)..... 34

Anf. 52 Statsrådet ACKO ANKARBERG

JOHANSSON (KD) 35

Anf. 53 KARIN RÅGSJÖ (V)..... 35

Anf. 54 Statsrådet ACKO ANKARBERG

JOHANSSON (KD) 35

Regeringens klimatpolitik..... 35

Anf. 55 RICKARD NORDIN (C) 35

Anf. 56 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)..... 36

Anf. 57 RICKARD NORDIN (C) 36

Anf. 58 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L)..... 36

Diskriminering och utredningen om utlänningars levnadssätt..... 37

Anf. 59 ULRIKA WESTERLUND (MP) 37

Anf. 60 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)..... 37

Anf. 61 ULRIKA WESTERLUND (MP) 37

Anf. 62 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)..... 38

Arbetslinjen och pensionerna 38

Anf. 63 ULRIKA HEINDORFF (M) 38

Anf. 64 Statsrådet ANNA TENJE (M)..... 38

Anf. 65 ULRIKA HEINDORFF (M) 38

Anf. 66 Statsrådet ANNA TENJE (M)..... 39

<i>Reformering av strandskyddet</i>	39
Anf. 67 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	39
Anf. 68 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	39
Anf. 69 MAGNUS OSCARSSON (KD).....	39
Anf. 70 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	40
<i>Den mobila vården och läkemedelshanteringen</i>	40
Anf. 71 CAMILLA MÅRTENSEN (L)	40
Anf. 72 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	40
Anf. 73 CAMILLA MÅRTENSEN (L)	41
Anf. 74 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	41
<i>Välfärdsbrott och överlåtelse av föräldradagar</i>	41
Anf. 75 SANNE LENNSTRÖM (S)	41
Anf. 76 Statsrådet ANNA TENJE (M)	41
<i>Jämställdheten i skolan</i>	42
Anf. 77 MICHAEL RUBBESTAD (SD)	42
Anf. 78 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	42
<i>Äldreomsorgen</i>	42
Anf. 79 NADJA AWAD (V).....	42
Anf. 80 Statsrådet ANNA TENJE (M)	43
<i>Prostituerade och hederligt levnadssätt</i>	43
Anf. 81 HELENA VILHELMSSON (C)	43
Anf. 82 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	43
<i>Hemtjänsten och det höjda försörjningskravet för arbetskraftsinvandring</i>	44
Anf. 83 JACOB RISBERG (MP).....	44
Anf. 84 Statsrådet ANNA TENJE (M)	44
<i>Antibiotikaresistens och nya läkemedel</i>	44
Anf. 85 MARIE-LOUISE HÄNEL SANDSTRÖM (M)	44
Anf. 86 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	45
<i>Den småskaliga vattenkraften</i>	45
Anf. 87 MAGNUS JACOBSSON (KD)	45
Anf. 88 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	45
<i>Tillgången till apotek</i>	46
Anf. 89 MIKAEL DAHLQVIST (S)	46
Anf. 90 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD).....	46
<i>Hedersrelaterat gängvåld</i>	47
Anf. 91 SARA GILLE (SD).....	47
Anf. 92 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	47
<i>Klimat och ojämlikhet</i>	47
Anf. 93 ANDREA ANDERSSON TAY (V)	47
Anf. 94 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	48
<i>Utbildning av sommarjobbare i vården</i>	48
Anf. 95 MALIN HÖGLUND (M).....	48
Anf. 96 Statsrådet ANNA TENJE (M)	48
<i>Barn och unga i en hederskultur</i>	49
Anf. 97 TORSTEN ELOFSSON (KD)	49

Anf. 98 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L).....	49	Prot. 2023/24:35
<i>Konflikten mellan Tesla och IF Metall</i>	49	23 november
Anf. 99 JOHANNA HARALDSSON (S)	49	
Anf. 100 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	50	
<i>Fondtorgsnämndens upphandling av fonder</i>	50	
Anf. 101 DANIEL PERSSON (SD).....	50	
Anf. 102 Statsrådet ANNA TENJE (M).....	50	
<i>Kopplingen mellan inkomst och utsläpp</i>	51	
Anf. 103 JOAKIM JÄRREBRING (S)	51	
Anf. 104 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	51	
<i>Kvotering till bolagsstyrelser</i>	51	
Anf. 105 ULF LINDHOLM (SD)	51	
Anf. 106 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	52	
<i>Stöd till regionernas sjukvård</i>	52	
Anf. 107 MARCUS WENNERSTRÖM (S)	52	
Anf. 108 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	52	
<i>Läkarnas arbetsvillkor</i>	53	
Anf. 109 LEONID YURKOVSKIY (SD).....	53	
Anf. 110 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	53	
<i>Agenda 2030 och WHO:s befogenheter</i>	54	
Anf. 111 ELSA WIDDING (-)	54	
Anf. 112 Statsrådet ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	54	
<i>Ojämlighet och klimat</i>	54	
Anf. 113 SAMUEL GONZALEZ WESTLING (V)	54	
Anf. 114 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	55	
§ 12 (forts. från § 10) Svar på interpellation 2023/24:166 om förutsättningar för de regionala skyddsombuden	55	
Anf. 115 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	55	
Anf. 116 JOHANNA HARALDSSON (S)	55	
Anf. 117 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	56	
Anf. 118 JOHANNA HARALDSSON (S)	56	
Anf. 119 Statsrådet PAULINA BRANDBERG (L)	57	
§ 13 Bordläggning	57	
§ 14 Anmälan om interpellationer	58	
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar	59	
§ 16 Anmälan om skriftliga svar på frågor	59	
§ 17 Kammaren åtskildes kl. 15.25	61	